

**UCHWAŁA NR XXIX/147/2020
RADY GMINY CZARNY BÓR**

z dnia 29 września 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.z 2020 r. poz.713) Rada Gminy Czarny Bór uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027”, która stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarny Bór.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XII/57/2011 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2012-2020”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Marzena Łatka

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZARNY BÓR

2021
2027

CZARNY BÓR, 2020

GMINA CZARNY BÓR

URZĄD GMINY CZARNY BÓR

ul. Główna 18
58-379 Czarny Bór

tel. 74 8450 139
fax. 74 8450 006

www.czarny-bor.pl
e-mail: sekretariat@czarny-bor.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
01. GMINA CZARNY BÓR	6
1.1. Demografia i mieszkalnictwo	8
1.2. Gospodarka i rynek pracy	10
1.3. Oświata i wychowanie	11
1.4. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	12
1.5. Ochrona zdrowia	13
1.6. Turystyka	13
1.7. Sport i rekreacja	15
1.8. Pomoc społeczna	16
1.9. Bezpieczeństwo publiczne	17
1.10. Komunikacja i transport	17
1.11. Infrastruktura techniczna	18
1.12. Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna	19
1.13. Planowanie przestrzenne	20
1.14. Gospodarka finansowa	20
02. GMINA CZARNY BÓR W OCZACH MIESZKAŃCÓW	23
03. ANALIZA PESTER I SWOT	27
04. PLAN STRATEGICZNY	31
05. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	47
06. SYSTEM REALIZACJI I MONITORING STRATEGII	49
07. RAMY FINANSOWE	55
08. SPÓJNOŚĆ OPRACOWANIA Z DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM O RANDZE KRAJOWEJ, REGIONALNEJ I PONADLOKALNEJ	56
Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027:	59

CZARNY BÓR – GMINA LUDZI Z PASJĄ !

WSTĘP

Szanowni Mieszkańcy Gminy Czarny Bór,

Oddajemy w Państwa ręce jeden z najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym, który określa kierunki rozwoju naszej gminy w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej do 2027 roku oraz stanowi narzędzie planowania i wspierania pozytywnych zmian na jej terenie. Realizacja zawartych w nim celów pozwoli na skuteczne wykorzystanie potencjałów rozwojowych naszej gminy i wzmocnienie jej atrakcyjności, zarówno zewnętrznej rozumianej jako konkurencyjność, jak i wewnętrznej, stawiającej w centrum mieszkańców oraz ich potrzeby. Będzie on również niezbędny m.in. w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych, zarówno krajowych jak i z Unii Europejskiej. Niniejszy dokument jest również wyrazem dążenia władz do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie i wzrostu gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

W tym miejscu składamy serdeczne podziękowania, za poświęcony czas oraz wkład merytoryczny i organizacyjny, wszystkim Państwu współtworzącym *Strategię rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027*, którzy uczestnicząc w procesie jej tworzenia pokazali, iż rozwój gminy oraz jakości życia mieszkańców nie są im obojętne. Szczególne podziękowania należą się osobom, które poświęcając swój czas, zarówno zawodowy jak i prywatny, zdecydowały się osobiście przybyć na organizowane spotkania oraz włączyć się bezpośrednio w dyskusję nad proponowanymi kierunkami rozwoju Gminy Czarny Bór. Wyrażamy jednocześnie nadzieję, że będziecie Państwo naszymi sprzymierzeńcami i partnerami w realizacji celów zawartych w Strategii.

Podstawowym założeniem przyjętym podczas prac nad strategią było włączenie mieszkańców w proces opracowywania strategii, co w konsekwencji znalazło odzwierciedlenie w kształcie wypracowanego dokumentu. W toku formułowania dokumentu przyjęty został model ekspercko-partycypacyjny, polegający na możliwie szerokim udziale społeczności lokalnej i władz, przy jednoczesnym zaangażowaniu eksperta zewnętrznego, odpowiadającego między innymi za zorganizowanie warsztatów i procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie projektu końcowej wersji dokumentu. Proces tworzenia strategii rozwoju został podzielony na kilka etapów: przygotowanie diagnozy strategicznej, przeprowadzenie badania opinii wśród mieszkańców naszej gminy na temat jej funkcjonowania, prace warsztatowe powołanego Zespołu ds. opracowania Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór, opracowanie projektu Strategii do konsultacji społecznych, przeprowadzenie konsultacji społecznych, przedstawienie projektu Strategii zaakceptowanego przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju po uwagach wniesionych przez mieszkańców podczas sesji Rady Gminy. W pracach nad Strategią uwzględniono wymagania zasad zarządzania strategicznego, które składają się z czterech zasadniczych etapów:

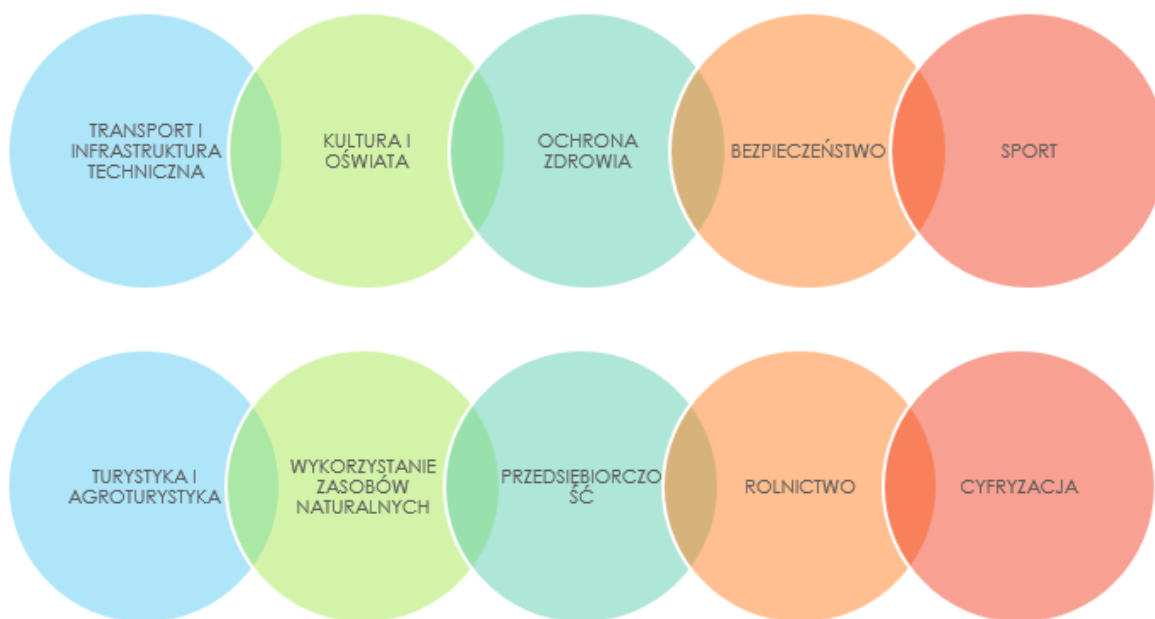
Zakres dokumentu Strategii obejmuje takie części jak:

- **diagnoza strategiczna** sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz wyniki **badania opinii mieszkańców** zawierające identyfikację najważniejszych wyzwań rozwojowych,
- **analiza PESTER i SWOT**,
- **wizja i misja** rozwoju gminy, plan strategiczny: **cele strategiczne i kierunki działań**,
- **system realizacji i monitoringu** strategii wraz ze źródłami finansowania,
- analiza spójności opracowania z dokumentami o charakterze strategicznym o randze ponadlokalnej, regionalnej, krajowej i europejskiej.

Diagnoza strategiczna, w postaci zestawienia najważniejszych danych o naszej Gminie, stanowi swoiste kompendium wiedzy o sytuacji panującej na jej terenie. Zawiera ona informacje o wielu dziedzinach ważnych dla jej funkcjonowania i w syntetycznym ujęciu wskazuje jej główne uwarunkowania. Porównanie z latami poprzednimi daje natomiast możliwość analizy zachodzących zmian społeczno-gospodarczych. Prezentacja aktualnej, wewnętrznej i zewnętrznej, sytuacji gminy w poszczególnych dziedzinach funkcjonowania pozwala również wskazać wyzwania, jakie stoją przed naszą gminą w kolejnych latach. Diagnoza została opracowana przy wykorzystaniu najaktualniejszych danych pochodzących ze statystyki publicznej (GUS, BDL), tj. głównie 2018 roku. Stanowi również opis stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji Strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych kierunków działania.

Opracowana diagnoza, wyniki badania opinii mieszkańców oraz przeprowadzone warsztaty strategiczne stały się punktem wyjścia do przygotowania zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027*. Badanie opinii mieszkańców przeprowadzone w dniach od 7 do 21 lutego 2020 roku i warsztaty strategiczne zorganizowane w dniach 12, 17, 21 lutego i 2 marca 2020 roku, z udziałem władz Gminy, Radnych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy i mieszkańców, były poświęcone m.in. podsumowaniu silnych stron naszej Gminy oraz wyzwań rozwojowych, a także uporządkowaniu zestawu celów i kierunków działania wskazanych do realizacji do 2027 roku.

Schemat 1. Obszary strategiczne dla Gminy Czarny Bór.

Podczas tworzenia dokumentu Strategii przyjęta została zasada, że wszystkie wskazane kierunki działania powinny odnosić się bezpośrednio do realnych możliwości realizacji i kompetencji samorządu gminy. W przedstawionym dokumencie staraliśmy się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat celów i kierunków działania. Misja i wizja stanowią podstawowe filary dokumentu strategii. Wizja określa docelowy obraz Gminy Czarny Bór w perspektywie następnych kilkunastu lat, a misja priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Wynikające z misji cele strategiczne definiują kierunki działania, których realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w wizji rozwoju. Cele priorytetowe grupują natomiast kierunki działania związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia i działania samorządu.

Schemat 2. Hierarchia celów

Dokument *Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027* stanowi kontynuację kierunków rozwojowych przyjętych w poprzednich dokumentach strategicznych, zmodyfikowaną o zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania oraz trendy rozwojowe zachodzące na terenie naszej gminy. W celu zapewnienia rozwoju potencjału społecznego, turystycznego i gospodarczego naszej gminy przeanalizowano i oceniono posiadane zasoby określając najefektywniejszy sposób ich wykorzystania i sformułowano cel główny i 4 cele strategiczne rozwoju Gminy Czarny Bór:

CEL GŁÓWNY:

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY CZARNY BÓR

CEL STRATEGICZNY 1.

ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY 2.

ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

CEL STRATEGICZNY 3.

ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

CEL STRATEGICZNY 4.

ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Realizacja określonych w Strategii celów będzie monitorowana i na bieżąco będziemy informować mieszkańców gminy o stanie ich realizacji, w corocznie opracowywanym *Raporcie o stanie gminy Czarny Bór*.

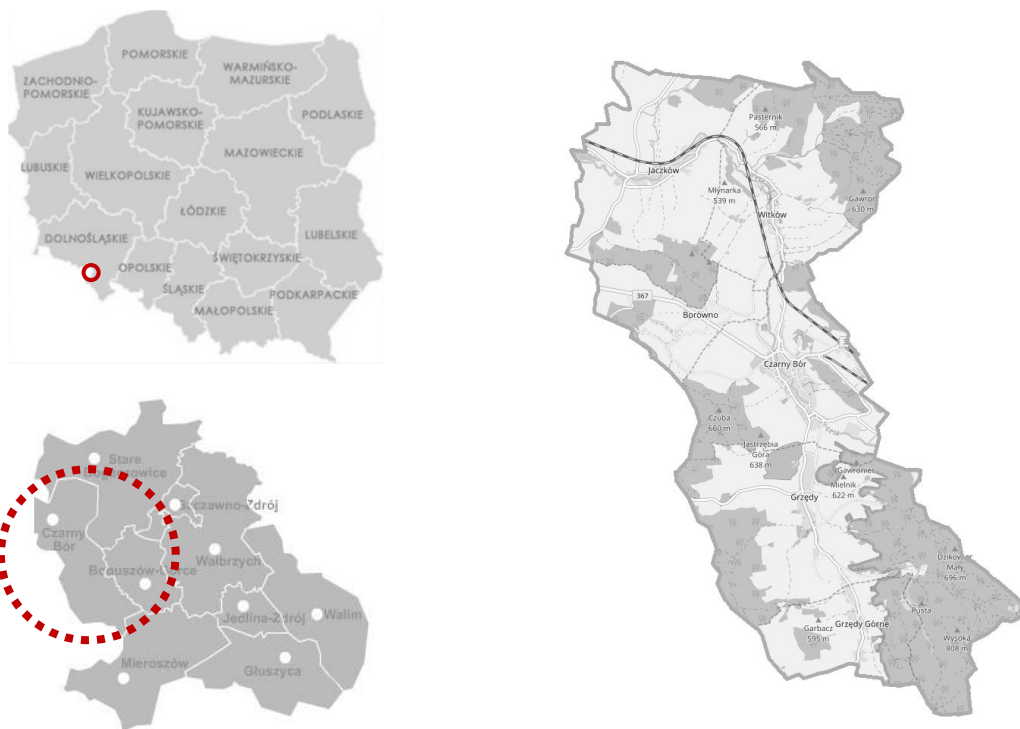
01.

GMINA CZARNY BÓR

Gmina Czarny Bór położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w zachodniej części powiatu wałbrzyskiego¹, w strefie przygranicznej z Republiką Czeską – w odległości około 12 km od przejścia granicznego w Lubawce i Golińsku. Zlokalizowana jest w pobliżu miast: Kamienna Góra (8,7 km) i Wałbrzych (16 km), czeskiego Trutnowa (38 km), a od stolicy regionu – miasta Wrocławia dzieli ją około 93 km. Gmina w swoich granicach administracyjnych obejmuje powierzchnię 6 640 ha, co stanowi 15,4% powiatu wałbrzyskiego.

SCHEMAT 3. Położenie gminy na tle Polski, województwa dolnośląskiego i powiatu wałbrzyskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wikipedia.org.

¹ Gmina Czarny Bór graniczy od północy z gminami Marciszów i Stare Bogaczowice, od wschodu z gminą Boguszków-Gorce, od południa z gminą Mieroszów oraz od zachodu z gminą Kamienna Góra.

Zewnętrzne połączenia komunikacyjne gminy zapewnia droga wojewódzka nr 367, relacji: Jelenia Góra – Kamienna Góra – Wałbrzych, stanowiąca główną oś komunikacyjną gminy na kierunku wschód-zachód i mająca podstawowe znaczenie dla powiązań komunikacyjnych w skali lokalnej i regionalnej. Na osi północ-południe powiązania komunikacyjne gminy umożliwia droga powiatowa relacji: Jaczków – Grzędy. Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 274, relacji: Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Zgorzelec, z przystankiem w Witkowie. Położenie w strefie przygranicznej zapewnia gminie obsługę lotnisk cywilnych zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego i Republiki Czeskiej. W promieniu zasięgu około 110 km i maksymalnym czasie dojazdu do 2 h znajdują się dwa międzynarodowe porty lotnicze: Wrocław-Strachowice oraz Airport-Pardubice.

Rzeźba terenu na obszarze gminy jest bardzo urozmaicona. Na obrzeżach Czarnego Boru występują pasma górskie, należące do gór niskich, o zróżnicowanym charakterze. W ukształtowaniu terenu wyraźnie zaznacza się szerokie obniżenie doliny Leska oraz jego lewego dopływu – Grzędzkiego Potoku. Najwyżej położone miejsce na terenie gminy zlokalizowane jest na północnym zboczu Lesistej Wielkiej poniżej wierzchołka – 852,5 m n.p.m., natomiast najniższy punkt znajduje się w korycie Leska poniżej Jaczkowa – 434 m n.p.m. Oś obszaru gminy wyznacza rzeka Lesk wraz z dopływem Grzędzkim Potokiem. Lasy skupione są na obrzeżach gminy, w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części, zajmując okalające ją pasma górskie. Za wyjątkiem wsi Borówno układ osadniczy gminy, wraz z jej głównym ośrodkiem – Czarnym Borem rozwinął się w dolinie Leska i Grzędzkiego Potoku. Miejscowości zachowały historycznie ukształtowany układ zabudowy.

Na obszarze gminy ustanowione zostały takie **formy ochrony przyrody** jak:

- Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich – zlokalizowany w południowo-wschodniej części gminy, w tym część Masywu Dzikowca i Lesistej,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Masyw Trójarbu (Kopuły Chełmca, Trójarbu i Krzyżowej Góry), którego zachodnia i południowa część znajduje się w północno-wschodniej części gminy,
- Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 PLB020010 „Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie”,
- projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH 020038 „Góry Kamienne” – ważny dla ochrony rzadkich w Polsce podgórskich łąk *Polygono-Trisetion*, obejmujący południowo-wschodni fragment gminy Czarny Bór we wsi Grzędy i Grzędy Górne.

Surowce naturalne. Na terenie gminy występują 3 udokumentowane złoża melafiru: „Borówno”, „Grzędy” i „Czarny Bór”; 3 złoża kruszywa naturalnego: „Sędziszów II”, „Sędziszów III”, „Jaczków” oraz jedno węgla kamiennego „Viktoria”. Melafir w złożach „Grzędy” i „Borówno” stanowi surowiec o bardzo dobrej jakości do produkcji kruszyw dla potrzeb drogownictwa i kolejnictwa. W pobliżu miejscowości Czarny Bór występuje również złożo porfiru „Gorce”, którego teren górniczy „Gorce I” położony jest częściowo w obszarze wsi Czarny Bór, a w Witkowie złożo bazaltu.

W strukturze użytkowania gruntów w gminie największą powierzchnię zajmują użytki rolne (57% powierzchni gminy, 3 782 ha) oraz grunty leśne (37,1%, 2 461 ha). Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 5,1% powierzchni gminy (339ha), a pozostały obszar obejmują grunty pod wodami (37 ha, 0,6%) oraz nieużytki (21 ha, 0,3%).

1.1. Demografia i mieszkalnictwo

Gminę Czarny Bór tworzy 6 miejscowości w 6 sołectwach, które na koniec 2018 roku zamieszkiwało 4 848 mieszkańców (8,6% populacji powiatu wałbrzyskiego i 0,16% populacji Dolnego Śląska). Gęstość zaludnienia jest tu znacząco niższa niż przeciętnie w kraju i regionie – 73 osoby/km², na co wpływ ma z pewnością górskie ukształtowanie geograficzne gminy. Strukturę osadniczą gminy tworzy Czarny Bór – największa miejscowość na obszarze gminy będąca ośrodkiem administracji i usług (2,1 tys. mieszkańców) oraz 5 miejscowości: Witków (988 osób), Borówno (528 os.), Grzędy (519 os.), Jaczków (467 os.) oraz Grzędy Górne (175 os.). Liczba ludności w gminie utrzymuje się na względnie stałym poziomie 4,8 tys. osób. W latach 2017 i 2018 przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców był ujemny i wynosił -0,41 – mimo to kształtował się on na korzystniejszym poziomie niż średnio w gminach powiatu wałbrzyskiego oraz na Dolnym Śląsku. Warto zwrócić również uwagę, że w poprzednich latach przyjmował on głównie wartości dodatnie.

Tabela 1. Liczba mieszkańców (pobyt stały i czasowy) gminy Czarny Bór [2012-2018].

Liczba ludności (pobyt stały i czasowy) [os.]	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2012-2018	Zmiana 2017-2018
	4 850	4 838	4 862	4 840	4 861	4 858	4 848	0,0%	-0,2%↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2. Wykaz miejscowości wraz z liczbą mieszkańców (pobyt stały) wg stanu na 31.12 [2012-2018].

Nazwa miejscowości	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2012-2018	Zmiana 2017-2018
Borówno	487	492	503	515	514	518	528	8,4%↑	1,9%↑
Czarny Bór	2 143	2 132	2 130	2 119	2 132	2 117	2 104	-1,8%↓	-0,6%↓
Grzędy	541	530	528	527	529	526	519	-4,1%↓	-1,3%↓
Grzędy Górne	168	177	178	173	172	173	175	4,2%↑	1,2%↑
Jaczków	486	482	483	472	474	467	467	-3,9%↓	0,0%
Witków	1 004	1 014	1 013	1 014	1 013	1 005	988	-1,6%↓	-1,7%↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Czarny Bór.

Tabela 3. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności [2016-2018].

Nazwa	urodzenia żywe			zgony			przyrost naturalny		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Polska	9,95	10,46	10,11	10,10	10,48	10,78	-0,15	-0,02	-0,68
dolnośląskie	9,45	9,79	9,58	10,53	11,04	11,37	-1,07	-1,25	-1,79
powiat wałbrzyski	7,34	7,19	7,87	12,82	12,79	13,56	-5,49	-5,60	-5,69
Czarny Bór	9,49	9,47	11,37	8,25	9,88	11,78	1,24	-0,41	-0,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 62,9% populacji gminy, czyli więcej niż średnio w kraju i regionie. Również udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym (18,7%) i poprodukcyjnym (18,4%) przedstawia się korzystniej niż przeciętnie w gminach w województwie dolnośląskim i powiecie wałbrzyskim. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym od 2012 roku wzrósł jednak z 14,8% do wspomnianych powyżej 18,4%. Trwający proces starzenia się ludności widoczny jest we wskaźnikach obrazujących współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym. W 2012 roku w gminie Czarny Bór na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 22,7 osoby w wieku poprodukcyjnym, a w 2018 roku już 29,2 osoby. Jest to jednak wynikiem znacznie korzystniejszym niż średnio w kraju (35,3 os.), w regionie (37,3 os.) oraz powiecie wałbrzyskim (38 os.). Wskaźnik starości (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej) wynosi w gminie 14,3%, poniżej przeciętnego udziału notowanego w gminach w kraju (17,5%), w regionie (18,4%) oraz powiecie (18,7%), pomimo że od 2012 roku sukcesywnie się zwiększał (od poziomu 11,7%).

Zgodnie z **prognozą demograficzną** GUS² liczba ludności na terenie gminy Czarny Bór będzie stale się zmniejszać. Prognozuje się, że przy utrzymaniu obecnych trendów w 2030 roku gmina będzie liczyć 4 541 mieszkańców. Ekstrapolacja wg ekonomicznych grup wieku wskazuje także na szybki proces starzenia się ludności. Zgodnie z prognozą udział ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do 25%, w skutek czego na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadać będzie 69 osób w wieku poprodukcyjnym. Natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym zmniejszy się analogicznie do 59,2% i 15,8%, co niewątpliwie będzie miało wpływ na rynek pracy w gminie. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa będzie wiązać się również z koniecznością inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Czarny Bór tworzą 1 564 mieszkania o łącznej powierzchni 116 172 m² w 772 budynkach mieszkalnych. W gminie korzystnie prezentuje się średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosząca 74,3 m². Jednak przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (24 m²) oraz liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie (3,1) kształtują się na poziomie niższym niż średnio w gminach w kraju, regionie i powiecie wałbrzyskim. Dostępność mieszkań w gminie Czarny Bór wynosząca 322,6 mieszkania na 1000 mieszkańców jest również znacznie niższa niż przeciętnie w gminach w kraju (380,5), województwie dolnośląskim (409,0) oraz powiecie wałbrzyskim (398,0). Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wynosząca 2,3 mieszkania, jak również liczba nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności jest jednak obecnie wyższa niż przeciętnie w gminach w powiecie wałbrzyskim (odpowiednio 1,1 i 0,7). Dostępność mieszkań z powodów ekonomicznych jest jednak bardzo niska. Osoby o niskich dochodach mają prawo do ubiegania się o lokale mieszkalne należące do zasobu komunalnego gminy, w którym znajduje się 126 mieszkań o powierzchni użytkowej 5 398 m² oraz 10 lokali socjalnych o powierzchni 395 m². Wyzwaniem pozostaje więc zapewnienie

² Prognoza ludności gmin do 2030 r. GUS jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r.

dostępu do mieszkań dla ludzi młodych, których dochody są niewystarczające do zakupu nieruchomości na wolnym rynku.

1.2. Gospodarka i rynek pracy

Od 2012 roku liczba **pracujących** w gminie wzrosła o 15,9% i obecnie na 1000 mieszkańców przypada 137 pracujących, co jest wynikiem zdecydowanie korzystniejszym niż przeciętnie w powiecie wałbrzyskim (109), jednak niższym niż średnio w gminach w kraju (251) i regionie (271)³. Liczba osób pozostających bez pracy w gminie, podobnie jak w całym kraju, mniejsza się z roku na rok. W Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych jest 145 osób **bezrobotnych** – w tym 60,7% kobiet, którzy stanowią jedynie 4,8% ludności w wieku produkcyjnym w gminie. Blisko połowa z nich (42,8%) to osoby długotrwale bezrobotne. Znaczącą grupę wśród bezrobotnych stanowią również osoby do 30. roku życia, których udział w ogóle bezrobotnych wynosi ok. 30%.

Do rejestru REGON na obszarze gminy wpisane jest 413 podmiotów gospodarczych⁴, tj. 6,3% podmiotów zarejestrowanych w powiecie wałbrzyskim. W przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminie Czarny Bór działalność prowadzą więc 852 podmioty gospodarcze, co jest wynikiem poniżej notowanego w powiecie wałbrzyskim i kraju. Również liczba 130,7 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym klasyfikowała gminę znacząco poniżej średniej w powiecie (187,1), regionie (207,7) i kraju (183,3). Pozytywną tendencją jest natomiast rosnąca liczba nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON. Pod względem rodzaju prowadzonej działalności wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Czarny Bór, podobnie jak w kraju, przeważają przedsiębiorstwa związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów (25,4% podmiotów ogółem zarejestrowanych w gminie). Podmioty prowadzące działalność związaną z budownictwem stanowią 14,8%, a z transportem i gospodarką magazynową 10,7%. Nadmienić należy, że udział ww. sekcji jest na terenie gminy Czarny Bór wyższy niż przeciętnie w gminach w powiecie wałbrzyskim, regionie i kraju. Także udział podmiotów prowadzących działalność związaną z rolnictwem, wynoszący 5,3%, jest zdecydowanie wyższy niż przeciętnie w kraju. **Indywidualną działalność gospodarczą** na terenie gminy prowadzi 320 osób, czyli 8% osób fizycznych prowadzących działalność na terenie powiatu wałbrzyskiego. Podobnie jak w przypadku podmiotów gospodarczych, niemal jedna trzecia z nich prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (30,3%), 16,3% związane jest z budownictwem, a 12,2% z transportem i gospodarką magazynową.

³ Na terenie gminy Czarny Bór pracują 662 osoby (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie), czyli 10,8% pracujących w powiecie wałbrzyskim, kobiety stanowią 34,7% ww. ogółu, co jest udziałem znacznie poniżej średniej w kraju (50%).

⁴ 96,6% z nich stanowią podmioty zatrudniające do 9 osób (399 podmiotów gospodarczych), 2,9% od 10 do 49 osób (12), a 2 przedsiębiorstwa deklaruje zatrudnienie od 50 do 249 osób.

W rankingu potencjalnej **atrakcyjności inwestycyjnej**⁵ dla gospodarki narodowej, gmina Czarny Bór uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach – gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych⁶.

1.3. Oświata i wychowanie

Placówki wychowania przedszkolnego obejmują 1 samorządowe przedszkole – Gminne Przedszkole Samorządowe „Melafirek” w Czarnym Borze i oddział przedszkolny przy szkole podstawowej, dysponujące 120 miejscami. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, wynoszący 72,1%, jest wyższy niż przeciętnie w gminach wiejskich w powiecie, regionie i kraju (63,5-67%). Liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej w ostatnich latach systematycznie wzrasta. Dostępność do przedszkoli, mierzona liczbą dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego, wynosząca 1,23 dziecka, jest jednak niższa od odnotowanych w powiecie (1,16), regionie (0,85) i kraju (0,89). Na obszarze gminy nie funkcjonuje żłobek ani klub dziecięcy.

Szkoły podstawowe. Gmina Czarny Bór zapewnia usługi w zakresie edukacji poprzez sieć placówek publicznych. W skład Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Czarnym Borze wchodzi:

- Szkoła Podstawowa w Czarnym Borze, ul. Główna 19, Czarny Bór,
- Szkoła Podstawowa w Czarnym Borze, Filia w Witkowie, Witków 89,
- Przedszkole, ul. Skalników 5a, Czarny Bór.

Źródło: www.facebook.com/Gminny-Zesp%C3%B3%C5%82-Skolno-Przedszkolny-w-Czarnym-Borze-506804659337877/

Funkcjonująca sieć szkół zapewnia właściwe warunki do realizacji zadań oświatowych w gminie. Obiekty oświatowe są w dobrym stanie technicznym, a ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne) oraz kwalifikacje nauczycieli są stale podwyższane. Obok doskonałej bazy edukacyjnej szkolnictwo publiczne w Gminie Czarny Bór zapewnia bardzo dobry poziom kształcenia, co pokazują wyniki testów często przekraczające średnią wojewódzką oraz powiatową. Fakt ten wpływa na znaczną liczbę uczniów dojeżdżających do szkół spoza gminy Czarny Bór. Ponadto podejmowane są tu

⁵ Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, PALiH, Warszawa 2017.

⁶ Oznaczenie pomarańczową gwiazdą.

działania wychowawcze ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia.

Tabela 4. Liczba uczniów w placówkach oświatowych stan na 31.12 [2012-2018].

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
liczba uczniów	548	527	531	546	487	480	493
Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze:							436
– Szkoła Podstawowa im. Józefa Pawlika							
– Oddziały Gimnazjalne w Szkole Podstawowej im. Józefa Pawlika							57

Źródło: Urząd Gminy Czarny Bór.

1.4. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Dobra kultura na obszarze gminy Czarny Bór obejmują układy przestrzenne miejscowości oraz historyczną zabudowę. Znajdują się tu obiekty architektury o wysokich walorach kulturowych wpisane do rejestru zabytków oraz kilkanaście obiektów wpisanych do ewidencji konserwatorskiej, w tym m.in.: założenia pałacowo-parkowe w Czarnym Borze i Jaczkowie oraz liczne zabytki sakralne. Na obszarze gminy udokumentowanych jest również około 50 stanowisk archeologicznych i 54 faktów osadniczych w postaci pozostałości nowożytnych kopalń węgla kamiennego, śladów osadnictwa i osadów z późnego średniowiecza. Pozostałości nowożytnych kopalń węgla kamiennego, notowanych w źródłach pisanych już w XIV w. stanowią unikalne obiekty w skali krajowej.

Na terenie gminy Czarny Bór instytucją prowadzącą działalność w zakresie kultury jest **Biblioteka+Centrum Kultury** w Czarnym Borze, w której skład wchodzi świetlice w Borównie, Grzędach, Jaczkowie i Witkowie oraz placówka wsparcia dziennego w Czarnym Borze. Centrum prowadzi zajęcia zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dla dorosłych. Są to różnego rodzaju gry, zabawy, warsztaty oraz imprezy.

Źródło: www.ck.czarny-bor.pl

Prowadzone są tu stałe zajęcia tematyczne w zakresie teatralnym, tańca, języków obcych i nauk ścisłych. W ramach Centrum funkcjonuje również Zespół Ludowy "Grzędowianki". Na terenie Gminy Czarny Bór Centrum organizuje lub wspiera organizacyjnie liczne **imprezy oraz wydarzenia kulturalne**, o zasięgu gminnym i regionalnym, tj.: Dzień Babci i Dziadka, Konkurs recytatorski Pegazik, Dzień Kobiet, Ferie i wakacje dla dzieci i młodzieży, Dzień Matki i Ojca,

Warsztaty Wielkanocne, Dzień Dziecka, Gminne Dożynki, Dolnośląskie Święto Pieroga (w 2019 roku XVI. edycja), Narodowe Czytanie, Dzień Seniora, Mikołajki i Barbórka. Nadmienić należy również, że na 1000 ludności w gminie przypada 173 czytelników, co jest poziomem znacznie wyższym niż średnio w powiecie, regionie i kraju, gdzie wskaźnik waha się od 146 do 155.

1.5. Ochrona zdrowia

Na obszarze gminy świadczenia zdrowotne świadczą 3 placówki opieki zdrowotnej:

- NZOZ "Czarny Bór" Horabik-Lorencik Sp. j. ul. Skalników, Czarny Bór;
- Praktyka Lekarza Rodzinnego – dr Barbara Bąk, ul. Kamiennogórska 22, Czarny Bór;
- Gabinet stomatologiczny – dr Iwona Beniowska, ul. Kamiennogórska 22, Czarny Bór.

Tabela 5. Porady lekarskie podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej [2012-2018].

Porady lekarskie podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2012-2018	Zmiana 2017-2018
	19 021	19 316	18 673	19 562	18 720	18 125	18 180	-4,4%↓	0,3%↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

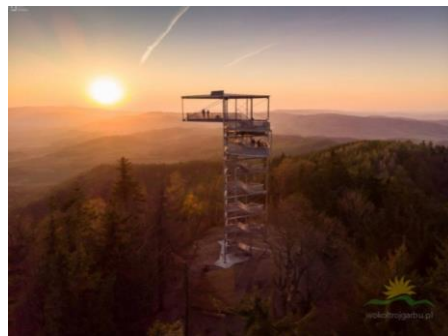
Sprzedaż leków prowadzi Apteka Leków Gotowych – Punkt Apteczny Domena, ul. Kamiennogórska 22, Czarny Bór. W Czarnym Borze zlokalizowany jest ponadto Zakład Lecznictwa Odwykowego (podmiot tworzący – Województwo Dolnośląskie). Opieka szpitalna dostępna jest w pobliskich ośrodkach miejskich, m.in. w Kamiennej Górze i Wałbrzychu. W Czarnym Borze na 1 przychodnię przypada średnio 1 616 osób, czyli o około 34% mniej niż średnio w gminach powiatu wałbrzyskiego. Liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej udzielona na 1 mieszkańca w gminie (3,8) jest natomiast nieznacznie wyższa niż w powiecie (3,4).

1.6. Turystyka

O dynamicznym rozwoju Gminy Czarny Bór w ostatnich latach stanowią korzystne przygraniczne położenie, duże walory przyrodnicze, kulturowe, turystyczne i rekreacyjne, rozwój infrastruktury, w tym sportowej i rekreacyjnej. Gmina leży pomiędzy Kotliną Kamiennogóorską, Górą Wałbrzyską i Górą Kamiennymi. Taka lokalizacja jest bardzo atrakcyjna turystycznie pod względem rzeźby terenu, o czym świadczy m.in. różnica wysokości między najniższą a najwyższą położonym miejscem wynosząca 418,5 m. Na terenie gminy istnieją dogodne warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej i pobytowej, w tym weekendowej. Tradycje sportowe oraz długi okres zalegania pokrywy śnieżnej predestynują gminę także do uprawiania sportów zimowych, zwłaszcza narciarstwa biegowego. Góryste obszary oraz rozwinięta sieć dróg stwarzają również dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.

Jedną z największych **atrakcji turystycznych** w gminie i najbliższej okolicy stanowi otwarta w 2018 roku wieża widokowa na Trójgarbie⁷ – najwyższy tego typu obiekt na Pogórzu Sudeckim (wys. 27,5 m). Dla miłośników turystyki aktywnej, Ekomuzeum Wokół Trójgarbu oferuje wiele kilometrów ścieżek pieszych i rowerowych. Na trasie można odpocząć korzystając z 11 wiat turystycznych oraz 34 przystanków wyposażonych w ławy turystyczne z siedziskami.

Źródło: www.wokoltrojgarbu.pl/

Wśród pozostałych atrakcji turystycznych na terenie gminy Czarny Bór wskazać należy m.in. zabytki i kościoły, w tym: zespoły pałacowo-parkowe w Czarnym Borze i Jaczkowie, ruiny Zamku Lubno w Czarnym Borze oraz Zamku Wojaczów w Grzędach, kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP w Witkowie, kościół filialny p.w. św. Jadwigi w miejscowości Grzędy oraz kaplica Św. Anny w Witkowie. W gminie znajduje się również zalew w Grzędach oraz kilkanaście stawów możliwych do wykorzystania dla turystyki weekendowej, jako miejsce wędkowania i rekreacji. Na uwagę zasługuje również nowo otwarta nartorolkostrada.

Zalew w Grzędach

Źródło: www.polska-org.pl

Nartorolkostrada

Źródło: www.facebook.com/gminaczarnybor

Przez obszar gminy Czarny Bór przebiegają takie pieszkie szlaki turystyczne jak:

- szlak czerwony (Szlak Główny Sudecki): Grzędy – Lesista Wielka – Sokołowsko – Bukowiec – Schronisko Andrzejówka – Skalna Brama – Rybnica Mała – Jedlina Zdrój (dł. 26,3 km),
- szlaki niebieskie: Międzynarodowy Długodystansowy Szlak Pieszy E3: Mianka – Czarny Bór – Boracza – Gorce – Chełmiec – Szczawno Zdrój – Wałbrzych Miasto PKP – Ptasia Kopa – Rusinowa – Klasztorzysko – Zamek Grodno (dł. 36,7 km) oraz Witków Śląski – Trójgarb – Modrzewiec – Węgielnik – Struga – Zamek Cisy – Dolina Czyżynki (dł. 16,9 km),
- szlak żółty: Grzędy – Boguszów-Gorce PKP (dł. 5,2 km).

oraz szlaki rowerowe:

- Trasa 1: Stacja PKP Witków – Borówno – Czarny Bór Lipki – Czarny Bór – Witków,
- Trasa 2: Stacja PKP Witków – Trójgarb – Bacówka – Struga – Szczawno Zdrój,
- Trasa 3: Stacja PKP Witków – Borówno – Czarny Bór – Grzędy – Zalew, dalej Kochanów – Różana – Mieroszów – Golińsk do przejścia granicznego i granicy państwa z Czechami,

⁷ Powstała w partnerstwie gminy Czarny Bór, która prowadziła inwestycję, z gminami Stare Bogaczowice i Szczawno-Zdrój oraz Fundacją Edukacji Europejskiej i Nadleśnictwem Wałbrzych.

- Trasa 4: Stacja PKP Witków – Borówno – Czarny Bór – Grzędy – Krzeszów, dalej Lipienica – Lubawka do przejścia granicznego i granicy państwa z Czechami.

Na obszarze gminy Czarny Bór funkcjonuje 7 kwater agroturystycznych⁸. Brak tu jednak obiektów noclegowych wyposażonych w zaplecze konferencyjne oraz udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Gmina obecnie nie jest przygotowana do obsługi ruchu turystycznego. Część obiektów potencjalnie cennych pod względem turystycznym nie jest w odpowiedni sposób wyeksponowana. Brakuje również obiektów towarzyszących takich jak: obiekty noclegowe, miejsca postoju, parkingi i punkty gastronomiczne.

1.7. Sport i rekreacja

Kultura fizyczna na terenie gminy Czarny Bór jest bardzo dobrze rozwinięta. **Bazę sportową i rekreacyjną** gminy tworzą: pełnowymiarowa hala sportowa i stadion sportowy wraz ze strzelnicą biathlonową w Czarnym Borze oraz boiska wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Czarnym Borze i Witkowie oraz boiska sportowe z nawierzchnią naturalną wraz z zapleciami w miejscowościach: Borówno, Grzędy, Jaczków i Witków. W miejscowościach Czarny Bór, Borówno i Jaczków zlokalizowane są siłownie zewnętrzne. W Czarnym Borze funkcjonuje również wspomniana wcześniej całoroczna nartorolkostrada.

Tabela 6. Obiekty sportowe [2020].

Obiekty sportowe	Lokalizacja
Nartorolkostrada	Czarny Bór
Hala sportowa	Czarny Bór
Stadion sportowy	Czarny Bór
Strzelnica	Czarny Bór
Boisko wielofunkcyjne	Czarny Bór, Witków
Boisko piłkarskie	Borówno, Grzędy, Jaczków, Witków
Siłownia zewnętrzna	Czarny Bór, Borówno, Jaczków

Źródło: Urząd Gminy Czarny Bór.

Kluby sportowe. Czarny Bór uważany jest za kolebkę biathlonu. Z Gminy wywodzi się 6 olimpijczyków⁹, a ich osiągnięcia są wzorami do naśladowania przez młodzież zamieszukującą gminę. Sport na terenie gminy odgrywa bardzo ważną rolę, skupiając wiele osób zrzeszonych w organizacjach społecznych, z których najważniejsze to:

- Uczniowski Ludowy Zespół Sportowy „LESK” w Czarnym Borze,
- Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy „SKALNIK” w Czarnym Borze,
- Ludowy Zespół Sportowy „JOKER” w Jaczkowie,
- Uczniowski Klub Narciarski „MELAFIR” w Czarnym Borze,
- Ludowy Zespół Sportowy „PŁOMYK” w Borównie,
- Uczniowski Klub Narciarski „TRÓJGARB” w Witkowie,
- Klub Sportowy Ludowe Zespoły Sportowe „ISKRA” w Witkowie,
- Ludowy Zespół Sportowy „HUSARIA” w Grzędach.

⁸ Źródło: www.czarny-bor.pl/baza-noclegowa/33

⁹ Jan Wojtas, Zbigniew Filip i Krzysztof Pływacz, startujący w biathlonie, Radosław Romanik – w kolarstwie szosowym oraz najbardziej utytułowani medaliści olimpiad bracia Kazimierz i Józef Lipieniowie.

Na terenie gminy szczególnie rozwinięte są kluby narciarstwa biegowego i biathlonu, osiągające znaczące wyniki na terenie Dolnego Śląska, jak i kraju. Dzięki ich działalności gmina Czarny Bór zajmuje miejsca w ścisłej czołówce samorządów Dolnego Śląska w punktacji prowadzonej przez Ministerstwo Sportu.

Gmina jest także organizatorem wielu **impres sportowych i rekreacyjnych**, w tym o zasięgu:

- ogólnopolskim: Mistrzostwa Polski w Biathlonie Letnim, Półmaraton Górski „Z flagą na Trójkarbie”,
- regionalnym: Triathlon – impreza cykliczna odbywająca się nad zalewem w Grzędach, Bieg Krasnali – impreza narciarska dla dzieci z blisko 40-letnią tradycją, Festyn Sportu „Szukamy następców naszych Olimpijczyków – impreza wpisana w kalendarz Dolnośląskiego Związku Kolarskiego).

Na terenie gminy odbywają się ponadto zawody: narciarstwa biegowego, duathlonowe, biathlonowe, liczne maratony oraz półmaratony oraz zawody na nartorolkostradzie.

1.8. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu **pomocy społecznej** na terenie gminy Czarny Bór realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze. Jego działalność obejmuje m.in. wykonywanie zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2018 roku ze świadczeń **środowiskowej pomocy społecznej** korzystało w gminie 118 gospodarstw (313 osób), w tym poniżej kryterium dochodowego znajdowało się 55,9% z nich (66 gospodarstw), a udział ten był zdecydowanie niższy niż przeciętnie w gminach w powiecie wałbrzyskiego (69,1%). Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w gminie maleje z roku na rok, co niewątpliwie jest pozytywną tendencją. Od 2012 roku zarówno liczba gospodarstw, jak i osób pobierających tego typu świadczenia zmniejszyła się blisko o połowę.

Tabela 7. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej [2012-2018].

		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2012-2018	Zmiana 2017-2018
ogółem	[gosp.]	213	264	164	138	129	125	118	-44,6%↓	-5,6%↓
	[os.]	618	802	456	366	340	334	313	-49,4%↓	-6,3%↓
poniżej kryterium dochodowego	[gosp.]	144	167	111	101	87	78	66	-54,2%↓	-15,4%↓
	[os.]	412	495	304	277	238	208	155	-62,4%↓	-25,5%↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarze gminy, podobnie jak w kraju i województwie, liczba rodzin pobierających **świadczenia na rzecz rodziny** zmniejsza się. W 2018 roku na terenie gminy Czarny Bór zasiłki rodzinne pobierały 144 rodziny na 299 dzieci, z których 92% było w wieku do lat 17. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynosi 30,5% i kształtował się na poziomie zbliżonym do średniej w gminach

w kraju (29,4%) i powiecie wałbrzyskim (31,3%). Świadczenia wychowawcze z Programu rodzina 500+ pobiera 286 rodzin na 445 dzieci.

Tabela 8. Świadczenia na rzecz rodziny [2012-2018].

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2012-2018	Zmiana 2017-2018
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	202	173	153	136	158	146	144	-28,7%↓	-1,4%↓
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	393	332	295	282	323	302	299	-23,9%↓	-1,0%↓
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	360	307	278	265	298	279	275	-23,6%↓	-1,4%↓
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	37,1	31,9	29,6	28,1	32,0	29,9	30,5	-6,6pkt%↓	0,6pkt%↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 9. Świadczenia wychowawcze z Programu rodzina 500+ [2017-2018].

	2017	2018
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie	310	286
Liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	488	445

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.9. Bezpieczeństwo publiczne

Za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Czarny Bór odpowiada Komisariat **Policji** w Boguszowie Gorcach. W 2018 roku w gminie stwierdzono około 95 przestępstw, tj. na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 19,5 przestępstw, czyli mniej niż przeciętnie w województwie dolnośląskim (25,1). Wskaźnik wykrywalności przestępstw wynosi 80% i jest wyższy niż dla województwa dolnośląskiego (64%) i kraju 72%¹⁰.

Ochotnicza Straż Pożarna, z jednostkami w Czarnym Borze, Borównie, Grzędach, Jaczkowie i Witkowie, w których zrzeszonych jest ponad 100 strażaków, zajmuje się prewencją i walką z pożarami oraz pozostałymi zagrożeniami dla zdrowia i życia ludzkiego, dobytku oraz środowiska naturalnego oraz odpowiada za usuwanie skutków klęsk żywiołowych i katastrof.

1.10. Komunikacja i transport

Infrastruktura drogowa. Gmina Czarny Bór dysponuje dobrze rozwiniętą siecią powiązań komunikacyjnych. Zewnętrzne połączenia komunikacyjne gminy zapewnia droga wojewódzka nr 367, relacji: Jelenia Góra – Kamienna Góra – Wałbrzych, stanowiąca główną oś komunikacyjną obszaru gminy na kierunku wschód-zachód i mająca podstawowe znaczenie dla powiązań komunikacyjnych w skali lokalnej i regionalnej. Na osi północ-

¹⁰ W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Czarny Bór najwięcej notuje się przestępstw kryminalnych – 13,9 (wykrywalność 75%) oraz przeciwko mieniu – 7,7 (wykrywalność 58%), przestępstw o charakterze gospodarczym – 2,6 (95%), przestępstw drogowych – 1,7 (96%) oraz przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu – 0,60 (91%). Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>.

południe powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga powiatowa relacji: Jaczków – Grzędy. Stan techniczny drogi wojewódzkiej nr 367, przebiegającej przez obszar gminy na odcinku około 7 km, określa się jako dostateczny. Ze względu na jej ponadregionalne znaczenie jest to droga o dużym natężeniu ruchu, nie posiadająca odpowiedniego systemu gwarantującego bezpieczeństwo ruchu pieszych. Drogi powiatowe charakteryzują się przeważnie dobrym stanem technicznym. Większa część dróg powiatowych i gminnych posiada nawierzchnie utwardzone. Uzupełniają je drogi gminne gruntowe, drogi transportu rolnego i drogi wewnętrzne.

Transport kolejowy. Przez obszar gminy przebiegają zelektryfikowane linie kolejowe:

- nr 274 relacji: Wrocław – Jelenia Góra – Zgorzelec – o ruchu pasażersko-towarowym, przebiegająca przez wsie Czarny Bór, Jaczków i Witków, z przystankiem w Witkowie.
- nr 976 relacji: Boguszów Gorce Zachód – Czarny Bór – o ruchu towarowym, o znaczeniu miejscowym, w obszarze wsi Czarny Bór.

Na obszarze gminy dotychczas nie zostały wybudowane drogi rowerowe, większe urządzone parkingi i miejsca obsługi podróżnych oraz stacja paliw.

1.11. Infrastruktura techniczna

Gmina Czarny Bór posiada dobrze rozwiniętą **sieć wodociągową**, która składa się z niezależnych systemów wodociągowych dla wsi: Czarny Bór i Borówno, Witków i Jaczków, Grzędy i Grzędy Górne. Za zaopatrzenie w wodę mieszkańców na terenie gminy odpowiada Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji. Woda dostarczana jest do gospodarstw domowych przez 35,7 km sieci wodociągowej i 791 przyłączy. Z wodociągu korzysta 95,6% ogólnej liczby ludności gminy, a udział ten jest znacznie wyższy niż średnio na terenach wiejskich w kraju (85,3%) i powiecie wałbrzyskim (77,6%). W **sieć kanalizacji** wyposażone są jedynie miejscowości Czarny Bór i częściowo Borówno. Planowane jest dalsze skanalizowanie wsi Borówno i Witkowa. Ścieki z pozostałych wsi gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy wynosi 28,6 km. Dzięki inwestycjom prowadzonym w ostatnich latach, udział korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się z 27,9% w 2012 roku do 45% w 2018 roku i był wyższy niż przeciętnie w gminach wiejskich w powiecie wałbrzyskim (31%). Ścieki z terenu gminy Czarny Bór są oczyszczane w mechaniczno-biologicznej **oczyszczalni** z podwyższonym usuwaniem biogenów, zlokalizowanej we wsi Czarny Bór. Występujący zapas mocy przerobowych oczyszczalni zapewnia rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej na kilkadziesiąt lat. Na obszarze gminy w gaz przewodowy zaopatrywana jest jedynie część wsi Czarny Bór. Łączna długość **sieci gazowej** na obszarze gminy, bez czynnych przyłączy, wynosi 17,3 km, w tym 6,1 km stanowi sieć rozdzielcza. Do budynków doprowadzonych jest 108 czynnych przyłączy. Z sieci gazowej korzysta 20,8% mieszkańców gminnym, a pozostała część z kotłowni opalanych węglem, koksem, drewnem i gazem propan butan oraz z przydomowych zbiorników na gaz płynny. **Zaopatrzenie w energię elektryczną** na obszarze gminy odbywa się za pośrednictwem napowietrznej linii elektroenergetycznych 110 kV,

a energia rozprowadzana jest za pomocą sieci napowietrzno-kablowych oraz stacji transformatorowych 15/0 i 20/0,4 kV. Bilans energetyczny gminy jest korzystny, ponieważ transformatory w większości dysponują nadwyżką mocy, a większość linii i urządzeń jest w dobrym stanie technicznym. Do **oświetlenia ulic** zastosowano 660 opraw. Dodatkowo do zasilania 38 punktów oświetleniowych pobierana jest również energia wiatrowa i słoneczna¹¹.

Gospodarka odpadami. Masa zebranych odpadów w ciągu roku na terenie gminy Czarny Bór utrzymuje się na względnie stałym poziomie około 1,5 tys. ton, w tym 1,4 tys. ton stanowią odpady zmieszane. Gospodarstwa domowe wytwarzają ogółem 1,3 tys. ton odpadów, w tym 1,1 tys. ton odpadów zmieszanych. Mieszkańcy gminy Czarny Bór wytwarza przeciętnie 244,3 kg odpadów zmieszanych w ciągu roku, czyli zdecydowanie więcej niż średnio w gminach w kraju (185,6 kg) i powiecie wałbrzyskim (217,9 kg). W 2018 roku na terenie gminy zebrano selektywnie 160,30 ton odpadów – o 25,4% więcej niż w 2017 roku, w tym 93,4% pochodziło z gospodarstw domowych. Ich odsetek w relacji do ogółu odpadów wynosi 10,2% ogółem, w przypadku gospodarstw domowych jest to 11,2% oraz 6,4% dla papieru i tektury, metalu, szkła i tworzyw sztucznych. W wszystkich wymienionych powyżej przypadkach odsetek ten jest niższy niż przeciętnie w gminach w powiecie, regionie i kraju.

Tabela 10. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [2017-2018].

	ogółem [%]		z gospodarstw domowych [%]		papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne [%]	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Polska	27,1	28,9	29,6	31,8	8,4	8,9
dolnośląskie	22,5	24,3	25,2	26,8	8,5	8,9
powiat wałbrzyski	16,3	17,1	16,8	18,6	8,0	9,0
Czarny Bór	8,2	10,2	9,0	11,2	6,4	4,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.12. Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna

Współpraca wewnętrzna. Priorytetem gminy jest jak najlepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą jej mieszkańcy, a aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych, jest jednym z elementów efektywnego kierowania jej rozwojem. Na terenie gminy działa 9 klubów sportowych, 2 stowarzyszenia seniora oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Ponad 100 strażaków zrzeszonych jest w 5 jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych. Mieszkańcy gminy wykazują się aktywnością na wielu polach angażując się w lokalne przedsięwzięcia. Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się na podstawie rokrocznie przyjmowanego „Programu współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”.

¹¹ Moc wiatrowa zainstalowana na cele oświetlenia wynosi 0,0108 MW, a moc słoneczna 0,00864 MW.

Współpraca zewnętrzna. Gmina Czarny Bór jest członkiem Aglomeracji Wałbrzyskiej obejmującej ośrodek ponadregionalny Wałbrzych oraz okoliczne gminy. Gmina współpracuje również z sąsiadującymi samorządami subregionu wałbrzyskiego i jeleniogórskiego w ramach realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwanej „Strategia Rozwoju Sudety 2030”. Współpraca podejmowana jest także w ramach przygotowania i realizacji partnerskiego projektu grantowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 Działanie 3.3. efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym Poddziałanie 3.3.4 typ 3.3e Modernizacja systemów grzewczych i odnawialne źródła energii – projekty dotyczące zwalczania emisji kominowej ZIT AW RPO 2014-2020 (Partnerzy: Gmina Stare Bogaczowice, Gmina Kamienna Góra, Miasto Kamienna Góra). Gmina przynależy również do Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wałbrzychu, współpracuje w ramach Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu oraz należy do Związku Gmin Wiejskich.

Gmina Czarny Bór rozwija **partnerstwo międzynarodowe** z 3 miastami partnerskimi:

- Miasto Nechanice – miasto w Czechach, w kraju královohradeckim.
- Gmina Juodšilių – gmina Czarny Bór w rejonie wileńskim okręgu wileńskiego na Litwie.
- Gmina Grand Champ – gmina we Francji, w regionie Bretania, w departamencie Morbihan.

Współpraca pozytywnie wpływa na wspólną integrację mieszkańców partnerskich jednostek. W ciągu kilkunastoletniej współpracy i funkcjonowania umów partnerskich rozwinęły się bardzo różnorodne formy kontaktów poczynając od wymiany młodzieży, zespołów sportowych i kulturalnych.

1.13. Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Czarny Bór określa dokument **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór** przyjęty Uchwałą Nr XXVI/120/2013 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 stycznia 2013 r. i zmieniony Uchwałą Nr XIII/69/2019 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 27 sierpnia 2019 r. Na terenie gminy obowiązuje 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących 62% (4 118 ha) powierzchni gminy ogółem.

1.14. Gospodarka finansowa

Dochody ogółem gminy Czarny Bór w 2018 roku osiągnęły poziom około 26,8 mln zł, co było wynikiem o 21,9% wyższym niż w 2014 roku (22,0 mln zł). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem w gminie wynosiły 5 553,91 zł, czyli blisko o 1 tys. zł wyższym niż przeciętnie w gminach powiatu wałbrzyskiego (4 590,12 zł), a także w kraju (4 702,47 zł) i województwie dolnośląskim (4 904,58 zł). **Dochody własne** gminy stanowiły 42,9% dochodów ogółem (11,2 mln zł). W przeliczeniu na 1 mieszkańca, z wynikiem 2 329,48 zł,

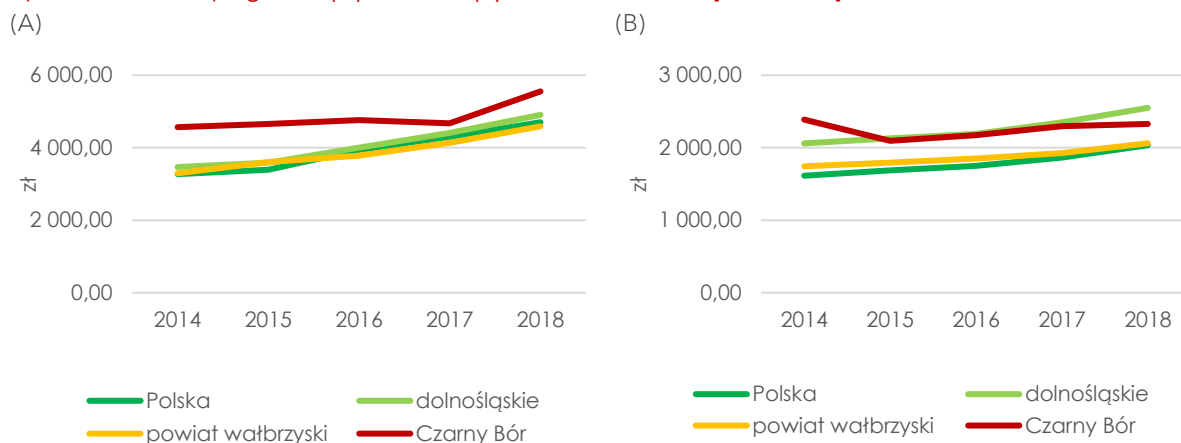
również kształtowały się na poziomie wyższym niż przeciętnie w gminach powiatu (2 061,28 zł) i kraju (2 034,35 zł). Największy dochód przynoszą gminie udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (4,1 mln zł), które w porównaniu do roku 2014 zwiększyły się o 42,7%. Znaczący wpływ do budżetu gminy zapewnia również opłata eksploatacyjna związana z przemysłem wydobywczym, która w 2018 roku wynosiła 1,5 mln zł i notuje ona roczny wzrost. W 2018 roku **wydatki ogółem** wyniosły w gminie 37,9 mln zł, co było wynikiem wyższym o 58,7% niż w 2014 roku i o 75,9% (16,3 mln zł) niż poprzedzającym go 2017 roku. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki ogółem kształtowały się na rekordowym poziomie 7 837,15 zł – o ponad połowę wyższym niż w gminach powiatu wałbrzyskiego (5 044,21 zł), województwa dolnośląskiego (5 249,30 zł) i kraju (4 923,50 zł). Znacząca kwota 20,1 mln zł została przeznaczona na wydatki majątkowe inwestycyjne, których udział w ogóle wydatków wynosił aż 53,2%. Był to drugi najwyższy (po Świeradowie-Zdrój 61,7%) udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem jaki odnotowano w budżetach dolnośląskich gmin. W 2018 roku **wynik budżetu** kształtował się na poziomie -11 046 293 zł, natomiast **dług publiczny** wynosił 10 999 147 zł, czyli 2 273 zł na mieszkańca, a relacja wykonywanych dochodów do łącznej kwoty długu z uwzględnieniem kwoty wyłączeń wynosiła 14,9%.¹²

Tabela 11. Dochody i wydatki Gminy Czarny Bór [2014, 2018].

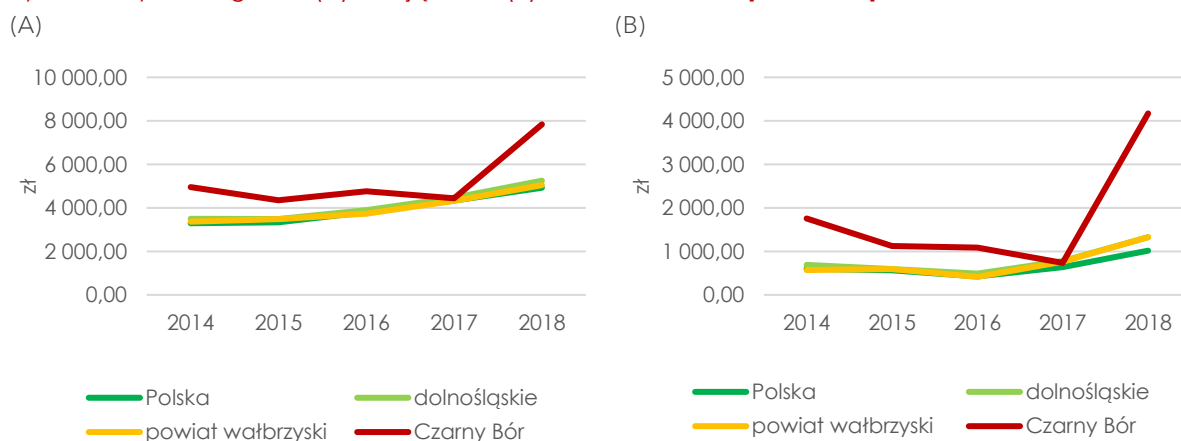
	2014 [zł]	2018 [zł]	2014-2018	
			+ Wzrost - Spadek	Zmiana %
Dochody ogółem	22 038 196,21	26 869 821,57	+4 831 625,36	21,9%↑
Dochody własne	11 522 544,35	11 270 005,00	-252 539,35	-2,2%↓
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od os. fizycznych	2 899 809,00	4 137 747,00	+1 237 938,00	42,7%↑
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych – dochody razem	329 289,16	4 002 422,77	+3 673 133,61	1 115,5%↑
Wydatki z budżetu ogółem	23 892 411,38	37 916 114,43	+14 023 703,05	58,7%↑
Wydatki majątkowe inwestycyjne	8 463 394,84	20 173 323,46	+11 709 928,62	138,4%↑
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	35,4%	53,2%	17,8pkt%	50,3%↑
Wydatki bieżące ogółem	15 429 016,54	17 742 790,97	2 313 774,43	15,0%↑

¹² Średnia dla gmin bez miast na prawach powiatu.

Wykres 1. Dochody ogółem (A) i własne (B) na 1 mieszkańca [2014-2018]¹³.

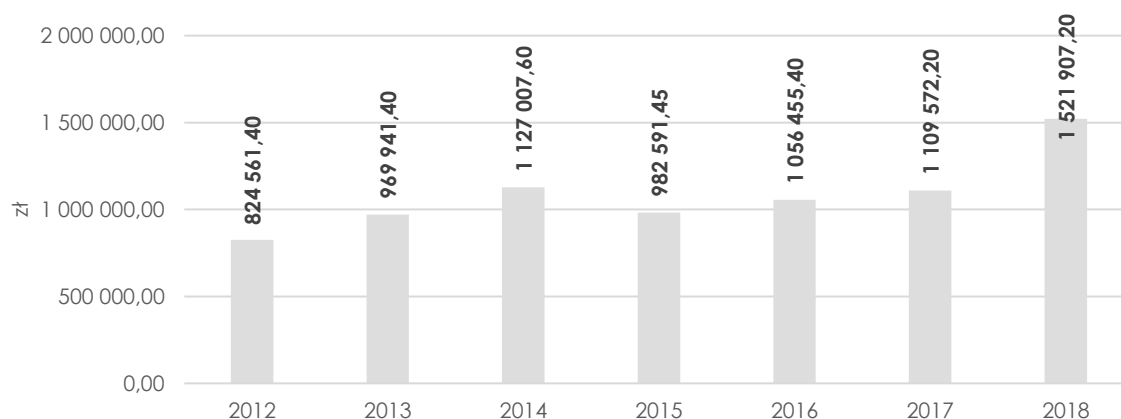

Wykres 2. Wydatki ogółem (A) i majątkowe (B) na 1 mieszkańca [2014-2018]¹³.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 3. Dochody własne – wpływy z opłaty eksploatacyjnej za wydobywającą kopalnię [2012-2018].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

02.

GINA CZARNY BÓR W OCZACH MIESZKAŃCÓW

Podstawowym założeniem przyjętym podczas prac nad *Strategią rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027* było włączenie mieszkańców w proces opracowywania dokumentu na równi z ekspertami i przedstawicielami samorządu, co w konsekwencji znalazło odzwierciedlenie w kształcie wypracowanego dokumentu. W lutym 2020 roku wśród mieszkańców gminy Czarny Bór przeprowadzone zostało badanie ankietowe¹³, którego celem było poznanie opinii społeczności lokalnej na temat funkcjonowania Gminy oraz określenia jej kierunków rozwoju i potrzeb inwestycyjnych. Najważniejsze wnioski:

Zadowolenie z miejsca zamieszkania

Blisko 75% ankietowanych mieszkańców pozytywnie ocenia Gminę Czarny Bór jako miejsce do zamieszkania, 15% jako przeciętne, a 8% negatywnie. Spośród respondentów najliczniejszą grupę stanowią osoby zamieszkujące gminę ze względu na rodzinę (61%) oraz mieszkanie (20%). 86% ankietowanych deklaruje, że w najbliższym czasie nie zamierza zmieniać miejsca zamieszkania, a 10% rozważa taką możliwość.

Wpływ działań samorządu gminy na jakość życia mieszkańców

Ponad 50% mieszkańców gminy Czarny Bór pozytywnie ocenia dotychczasowe działania samorządu gminy, a negatywnie 22%.

¹³ Badanie opinii mieszkańców Gminy Czarny Bór przeprowadzone zostało w dniach od 7 do 21 lutego 2020 roku. Metodologia prac obejmowała przeprowadzenie wśród mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy bezpośredniego badania ankietowego oraz ankiety internetowej (udostępnionej na stronie urzędu Gminy Czarny Bór www.czarny-bor.pl). Udział w badaniu wzięło 387 respondentów, w tym 167 drogą elektroniczną. 57% odpowiedzi zostało udzielonych przez kobiety, a 43% przez mężczyzn. Spośród respondentów dominującymi grupami wiekowymi były osoby między 20 a 39 (31%) oraz między 40 a 59 (37%) rokiem życia, 23% ankietowanych stanowiły osoby po 60 roku życia, a 9% w wieku od 15 do 19 lat. Około 29% ankietowanych zadeklarowało wykształcenie wyższe, 35% średnie, 23% zawodowe, a 13% podstawowe. Pod względem sytuacji zawodowej połowa ankietowanych zadeklarowała zatrudnienie, 25% pobiera rentę/emeryturę, 10% uczy się lub studiuje, 8% jest bezrobotne, 6% prowadzi własną działalność, a 1% rolniczą działalność gospodarczą. Na pytanie 'Czy uczestniczy Pan/Pani w życiu Gminy, działa w organizacjach pozarządowych' 10% ankietowanych udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak, 30% tak, 41% nie, 10% zdecydowanie nie, a 9% trudno powiedzieć.

Ekologia

Ponad połowa ankietowanych korzystnie ocenia stan środowiska naturalnego na terenie gminy, a 19% negatywnie. Podejmowanie działań proekologicznych było jednym z najczęściej wymienianych przez mieszkańców zagadnień. Wskazują oni przede wszystkim na konieczność intensyfikacji działań w zakresie ochrony środowiska, w tym przede wszystkim poprawy jakości powietrza, poprzez wymianę konwencjonalnych źródeł ogrzewania na ekologiczne oraz zwiększenia dostępności do sieci gazowej na obszarze wiejskim gminy, a także inwestycji w odnawialne źródła energii, m.in. w fotowoltaikę. Poprawie jakości życia na terenie gminy służyć ma również zniwelowanie skutków działalności kopalni, w tym wynikającej z niej emisji pyłów. Mieszkańcy wskazują także na potrzebę kontynuacji działań w zakresie gospodarki ściekowej, ochrony przed suszą, regulacji koryta rzeki oraz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

Infrastruktura techniczna i transport

Wśród inwestycji najczęściej wskazywanych przez mieszkańców jako priorytetowe znajduje się budowa i modernizacja dróg i chodników (22%) oraz parkingów i miejsc postojowych (6%). Istotnym kierunkiem działań, m.in. dla poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest także budowa oświetlenia ulicznego (15%), w tym wymiana na energooszczędne. W planowanych działaniach powinny zostać również uwzględnione projekty dbające o bezpieczeństwo najmłodszych, tj. poprawa oświetlenia ulicznego w okolicach szkoły i przedszkola oraz budowa przejść dla pieszych czy znaków drogowych. Mieszkańcy wskazują również na konieczność poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności gminy poprzez rozwój publicznego transportu zbiorowego. Poprawie jakości życia mieszkańców służyć będzie również zwiększenie liczby przystanków komunikacji publicznej i dostosowanie ich lokalizacji do aktualnych potrzeb. Istotną kwestię poruszaną przez mieszkańców w zakresie infrastruktury technicznej stanowi również poprawa dostępu do internetu i zasięgu GSM.

Turystyka i agroturystyka

W opinii mieszkańców należy także podjąć działania w kierunku uatrakcyjnienia gminy Czarny Bór dla turystów. Wskazywane były takie projekty jak rozwój turystyki i rekreacji z wykorzystaniem możliwości górskich masywu Trójgarbu, dalszy rozwój projektu Ekomuzeum, zagospodarowanie terenu zalewu w Grzędach Górnych oraz budowa szlaków pieszych i rowerowych, w tym w obrębie rzeki Lesk. Poprawy wymagają także znaki informacyjne na terenie gminy. W rozwoju turystyki i agroturystyki mieszkańcy upatrują szansę na zwiększenie miejsc pracy na terenie gminy i zatrzymania odpływu młodych ludzi.

Sport i rekreacja

Blisko 58% ankietowanej społeczności pozytywnie ocenia dostępną ofertę rekreacyjno-sportową, 20% przeciętnie, a przez 22% została ona oceniona jako niewystarczająca. Konieczność rozwoju i rozszerzenia oferty sportowej i rekreacyjnej dla dzieci i dorosłych była drugą z najczęściej poruszanych przez mieszkańców kwestii. Wskazywali oni na potrzebę budowy orlików na terenie gminy oraz wsparcia rozwoju klubów i szkółek sportowych. W opinii mieszkańców także place zabaw wymagają rozbudowy, odnowy i ogrodzenia. Rozważenia wymagają również takie projekty jak budowa siłowni, skateparku, czy pumptracka.

Oświata i wychowanie

Dzięki wysokiemu poziomowi kształcenia na terenie gminy, oferta edukacyjna została oceniana pozytywnie przez 58% ankietowanych mieszkańców (22% bardzo dobrze, 36% dobrze), jako przeciętną określiło ją 28% respondentów, a natomiast 14% niekorzystnie. Wśród obszarów wymagających wsparcia w zakresie oświaty i wychowania wymieniano konieczność zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3, tj. otwarcia żłobka lub klubu dziecięcego oraz reorganizacji pracy przedszkola i dostosowania godzin jego otwarcia do potrzeb mieszkańców.

Kultura

Co drugi ankietowany mieszkaniec ocenia pozytywnie ofertę kulturalną dostępną na terenie gminy, a co trzeci uważa ją jako przeciętną. Mieszkańcy podczas prowadzonych wywiadów wskazywali na potrzebę zapewnienia miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży oraz rozwoju oferty kulturalnej i zapewnienia zajęć w godzinach popołudniowych oraz w soboty i niedziele.

Opieka medyczna

Zapytaliśmy mieszkańców także o opiekę medyczną na terenie gminy. Przez 37% mieszkańców została ona oceniona pozytywnie (22% dobrze, 15% bardzo dobrze) lub przeciętnie (28%), a przez 35% mieszkańców niekorzystnie (16% źle, 19% bardzo źle). Respondenci wskazywali najczęściej na konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznej opieki medycznej.

Bezpieczeństwo

Aż 75% ankietowanych mieszkańców ocenia pozytywnie poziom bezpieczeństwa na terenie gminy. W aspekcie bezpieczeństwa ankietowani mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę zwiększenia liczby patroli policji oraz doposażenia OSP. Poruszony został również aspekt kontynuacji zabezpieczeń powodziowych.

Mieszkalnictwo i przestrzeń publiczna

Według mieszkańców warunkiem dalszego rozwoju gminy i osiedlania się nowych osób jest przygotowanie gruntów pod zabudowę mieszkaniową. Mieszkańcy zwracają również uwagę na potrzebę uporządkowania przestrzeni nie tylko publicznej, ale także prywatnej, zadbania o jej estetykę oraz czystość. Wskazywano w tym przypadku między innymi na konieczność likwidacji tzw. „domów dla powodzian”.

Możliwości znalezienia pracy i rozwoju zawodowego

Pomimo polepszającej się z roku na rok sytuacji na krajowym i regionalnym rynku pracy, ponad połowa ankietowanych niekorzystnie ocenia możliwość zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (31% bardzo źle, 25% źle), 29% mieszkańców oceniło ten aspekt jako przeciętny, a jedynie 15% korzystnie (dobrze 13% i bardzo dobrze 2%). Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz przygotowania gruntów pod zabudowę inwestycyjną w celu przyciągnięcia inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

03.

ANALIZA PESTER I SWOT

Analiza PESTER stanowi narzędzie planowania polegające na analizowaniu czynników politycznych, ekonomicznych, społecznych, techniczno-technologicznych, środowiskowych oraz regulacyjno-prawnych. W makrootoczeniu Gminy Czarny Bór wyodrębnione zostały następujące główne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na realizację strategii:

CZYNNIKI POLITYCZNE	CZYNNIKI EKONOMICZNE
- wysoki priorytet spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej w polityce UE - znaczący wpływ środowisk politycznych na życie społeczne i gospodarcze	- względnie korzystna sytuacja gospodarcza Polski - zwiększające się rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa - rosnący średni poziom zamożności społeczeństwa - wzrost znaczenia elastycznych form zatrudnienia
CZYNNIKI SPOŁECZNE	CZYNNIKI TECHNICZNO-TECHNOLOGICZNE
- duża mobilność gospodarcza i społeczna ludności, w tym wykształconych i przedsiębiorczych osób z powodów ekonomicznych - starzejące się społeczeństwo - zagrożenie wykluczeniem społecznym i cyfrowym niektórych grup społecznych - Rozluźnienie więzi rodzinnych	- relatywnie niski poziom innowacyjności Polski na tle innych krajów UE - rozwój infrastruktury, w tym drogowej w regionie - zmiany w gospodarce globalnej tworzące presję na strukturalną przebudowę gospodarki (nowe branże, innowacje w branżach tradycyjnych i wyłaniających się) - powszechny dostęp do informacji i komunikowania się w wymiarze globalnym
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE	CZYNNIKI REGULACYJNO-PRAWNE
- wysoki priorytet ochrony środowiska w polityce UE i Polski - znaczący udział środków UE i Polski na inwestycje w zakresie ochrony środowiska, w tym wspieranie gospodarki niskoemisyjnej - rozwój edukacji ekologicznej	- rozwinięty system regulacji w zakresie ochrony środowiska, w tym zmiany w zakresie gospodarki odpadami - system prawny sprzyjający rozwojowi inicjatyw obywatelskich oraz partycypacji społeczeństwa w podejmowaniu decyzji przez instytucje publiczne

Analiza SWOT obejmuje zestawienie dotychczasowych mocnych i słabych stron naszej Gminy oraz wskazanie zmian w jej otoczeniu, czyli szans i zagrożeń jej rozwoju na kolejne lata. Prezentowana poniżej analiza SWOT stanowi syntezę opisu stanu i tendencji rozwojowych przedstawionych w diagnostycznej części opracowania, wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz ustaleń wypracowanych podczas warsztatów strategicznych. Obejmuje ona następujące grupy czynników:

- mocne strony – pozytywne uwarunkowania wewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy,
- słabe strony – negatywne uwarunkowania wewnętrzne utrudniające rozwój gminy,
- szanse – pozytywne istniejące i przewidywane uwarunkowania zewnętrzne, niezależne bezpośrednio od gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą sprzyjać jej rozwojowi,
- zagrożenia – negatywne istniejące i przewidywane uwarunkowania zewnętrzne, niezależne bezpośrednio od gminy, mogące stanowić w dłuższej perspektywie barierę dla jej rozwoju.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
OŚWIATA I WYCHOWANIE, KULTURA, ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO	
– nowoczesne budynki użyteczności publicznej (Biblioteka+ Centrum Kultury) – wysoki poziom kształcenia w szkołach podstawowych – liczne zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne – zapewniona opieka przedszkolna – aktywność społeczna mieszkańców i organizacji pozarządowych – kultywowanie tradycji, działalność zespołów ludowych – aktywność jednostek kultury i organizacja imprez kulturalnych i innych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym – zapewniona podstawowa opieka medyczna – atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów – zmniejszający się odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej – widoczna poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy	– brak zapewnionej opieki nad dziećmi do lat 3 (brak żłobka lub klubu dziecięcego) – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci w godzinach popołudniowych i w weekendy – ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej – zjawisko wykluczenia społecznego – niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych – montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach OSP oraz wymiana ogrzewania i termomodernizacja
TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA	
– walory przyrodnicze (góry, lasy) i turystyczne – bliskość dużych aglomeracji miejskich – przygraniczne położenie – dobrze rozwijająca się infrastruktura sportowa i rekreacyjna – liczne atrakcje turystyczne (Wieża widokowa na Trójkarbie) – zasób ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych – wysoki poziom istniejących klubów sportowych (medaliści imprez mistrzowskich) – organizacja znaczących imprez sportowych i rekreacyjnych, w tym o zasięgu krajowym – korzystne warunki do rozwoju agroturystyki	– niewystarczająca rozpoznawalność gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym – słabo rozwinięta infrastruktura okołoturystyczna gminy, w tym baza noclegowa i gastronomiczna – niewystarczające oznakowanie atrakcji turystycznych i wykorzystanie miejsc stanowiących potencjalne atrakcje turystyczne – niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych oraz rodzin z dziećmi

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, OCHRONA ŚRODOWISKA I TRANSPORT	
– dobra dostępność drogowa – stacja kolejowa PKP Witków Śląski – bocznica kolejowa w Czarnym Borze – dobrze rozwinięta sieć wodociągowa – montaż przydomowych oczyszczalni ścieków – montaż instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła na budynkach użyteczności publicznej – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym szkoły, OPS, GOK w Witkowie – lokalizacja 65 budek lęgowych dla ptaków, nietoperzy, trzmieli i pszczoły murarki w gminnych lasach – usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest	– niektóre drogi gminne wymagające remontów i modernizacji w obszarach nowo powstających domów jednorodzinnych – konieczność uzupełnienia braków w wyposażeniu w zakresie chodników i oświetlenia dróg – znikoma ilość dróg rowerowych – niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej na terenach wiejskich Gminy w zakresie gospodarki ściekowej i gazowej – niewystarczający transport publiczny oraz konieczność dostosowania lokalizacji przystanków do potrzeb mieszkańców – niewystarczająca ilość parkingów i rowerów, w tym przy infrastrukturze publicznej – brak stacji paliw – niski udział odpadów zebranych selektywnie – przestrzeń publiczna i prywatna wymagająca uporządkowania i poprawy estetyki – słaba dostępność do internetu i zasięgu GSM na niektórych obszarach gminy – część rzek i potoków wymagająca regulacji – niska świadomość ekologiczna mieszkańców
ROZWÓJ GOSPODARCZY	
– systematyczne zabezpieczanie terenów pod nowe inwestycje – przychylność władz i społeczeństwa dla rozwoju przedsiębiorczości – dobre warunki do rozwoju agroturystyki – funkcjonujący przemysł wydobywczy zapewniający wysokie wpływy do budżetu gminy z tytułu opłaty eksploatacyjnej i dający możliwość rozwoju gospodarczego opartego o potencjał endogeny – pozytywnie oceniana obsługa w Urzędzie Gminy – konsekwentna i skuteczna działalność władz gminy	– brak większych inwestorów – relatywnie niski poziom przedsiębiorczości – niewystarczająca liczba miejsc pracy – znaczący odsetek osób do 30. roku życia pozostających bez pracy
SZANSE	ZAGROŻENIA
– poprawa wyposażenia w zakresie gospodarki ściekowej i gazu sieciowego – likwidacja konwencjonalnych metod ogrzewania – poprawa dostępności do Internetu oraz nowoczesnych dróg komunikacji – promocja Gminy, w tym walorów turystycznych i rekreacyjnych) – promocja lokalnych przedsiębiorców – rozwój agroturystyki – wyznaczenie i budowa nowych szlaków pieszych i ścieżek rowerowych	– starzenie się społeczeństwa i związany, z tym wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych – depopulacja mieszkańców regionu – atrakcyjność i konkurencyjność obszarów turystycznych i gospodarczych w sąsiadujących gminach – brak możliwości zatrudnienia młodych ludzi i ich ucieczka do większych miast – niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców

SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich oraz środków krajowych – wspieranie gospodarki niskoemisyjnej przez władze unijne, krajowe i wojewódzkie – organizacja szkoleń zawodowych i aktywizujących dla mieszkańców – zmiana planów zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycyjne	

Zaprezentowane powyżej wyniki analizy sytuacji Gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców oraz podczas warsztatów strategicznych, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem silne strony są tymi cechami, na których należy bazować planując dalszy rozwój naszej Gminy. Natomiast niwelacja słabych stron obejmuje kierunki działania, których realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy.

04.

PLAN STRATEGICZNY

Misja i wizja rozwoju stanowią podstawowe elementy dokumentu strategii. Wizja określa docelowy obraz Gminy w perspektywie następnych kilku lat, a misja priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

CZARNY BÓR – GMINA LUDZI Z PASJĄ !

MISJA Gminy Czarny Bór jest:

- Systematyczne podnoszenie jakości życia
- Kształtowanie postaw otwartości, szacunku, zaufania, aktywności obywatelskiej i zawodowej
- Włączanie wszystkich mieszkańców do decyzji oraz odpowiedzialności za sprawy gminy

WIZJA Gminy Czarny Bór do 2027 roku:

- Gmina Czarny Bór pięknym, bezpiecznym i przyjaznym miejscem do życia
- Gmina Czarny Bór otwarta na turystów i przedsiębiorców
- Gmina oferująca wysoką jakość usług społecznych
- Gmina atrakcyjna rekreacyjnie, sportowo i kulturalnie dla mieszkańców i turystów
- Gmina Czarny Bór na ekologicznej ścieżce
- Gmina aktywnych społecznie mieszkańców
- Gmina nowoczesna, obywatelska i sprawnie rządzona

Cele strategiczne stanowią cele długookresowe, prowadzące do zwiększenia przyszłych możliwości i konkurencyjności gminy. Definiują one kierunki działań, których realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w wizji rozwoju. Cele priorytetowe grupują natomiast kierunki działania związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia i działania samorządu. Przykładowe działania/zadania obejmują przykładowe przedsięwzięcia.

Schemat 4. Hierarchia celów

CEL GŁÓWNY:
PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA
MIESZKAŃCÓW GMINY CZARNY BÓR

CEL STRATEGICZNY 1.

ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY 2.

ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

CEL STRATEGICZNY 3.

ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

CEL STRATEGICZNY 4.

ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

O dynamicznym rozwoju Gminy Czarny Bór w ostatnich latach stanowią korzystne położenie, duże walory przyrodnicze i turystyczne, rozwój infrastruktury, w tym sportowej i rekreacyjnej oraz aktywność władz i jej mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY 1.

ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA

wodociągową, rozwijana jest sieć kanalizacyjna i system przydomowych oczyszczalni ścieków. Realizacja tego celu wymaga dalszych inwestycji w infrastrukturę sieciową, poprawy efektywności energetycznej budynków oraz usprawnienia systemu gospodarki odpadami. Samorząd będzie wspierał działania zmierzające do rozwoju sieci gazowej oraz wymianę konwencjonalnych źródeł ogrzewania na ekologiczne w celu skutecznej redukcji niskiej emisji. Poprawie jakości powietrza na terenie gminy służyć będzie również zniwelowanie emisji pyłów wynikających z działalności kopalni. W planowanych do realizacji działaniach znajduje się również zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, m.in. poprzez organizację akcji informacyjnych, lekcji ekologii dla dzieci i młodzieży oraz konkursów. W celu poprawy jakości życia mieszkańców przewiduje się kontynuację inwestycji związanych budową i modernizacją dróg gminnych. Rozwojowi infrastruktury transportowej będzie towarzyszyć poprawa bezpieczeństwa zarówno pieszych jak i innych użytkowników dróg. Osiągnięcie tego celu przewiduje się poprzez budowę chodników, dróg rowerowych i przejść dla pieszych. Poprawie bezpieczeństwa służyć będą także inwestycje w rozwój oświetlenia ulicznego, w tym energooszczędnego. Planuje się również podjęcie działań zmierzających do rozwoju transportu publicznego oraz dostosowanie połączeń komunikacyjnych i lokalizacji przystanków do potrzeb mieszkańców. Istotnym działaniem w zakresie infrastruktury technicznej będzie również lobbowanie na rzecz poprawy dostępu do internetu i zasięgu sieci komórkowych na terenie gminy. Racjonalne gospodarowanie zasobami gminy będzie przejawiać się w zrealizowanych projektach rewitalizacyjnych, zapewnieniu czystości oraz atrakcyjnej, uporządkowanej przestrzeni dostosowanej do wszystkich grup użytkowników. Odnowa i tworzenie nowych otwartych przestrzeni publicznych będą miały na celu rewitalizację centrów miejscowości sprzyjającą nawiązywaniu kontaktów, umacnianiu więzi lokalnych i pobudzaniu aktywności społecznej. Mieszkańcy będą mogli korzystać z terenów zielonych wyposażonych w urządzenia rekreacyjne dostosowane do potrzeb osób w różnym wieku, w szczególności młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów. Działania obejmą także udostępnianie terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz modernizację istniejącej substancji mieszkaniowej i zwiększenie dostępności do komunalnych zasobów mieszkaniowych.

Jednym z priorytetów samorządu jest zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego na terenie gminy. Czarny Bór jest w wysokim stopniu wyposażony w sieć

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW
GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

Kierunki działań podejmowane w ramach realizacji Celu 2. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych będą koncentrować się na poprawie jakości, dostępności i rozwoju oferty usług wychowania, edukacji, kultury i ochrony zdrowia. Będą one zmierzać także do zapewnienia nowoczesnej bazy infrastrukturalnej i lokalowej. W rezultacie podjęte zostaną działania zmierzające do zwiększenia dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych i zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3. W dalszym ciągu podejmowane będą starania w zakresie utrzymania wysokiej jakości kształcenia w szkołach pozostających w kompetencji gminy. Kolejnym krokiem będzie zapewnienie lepszej dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej. Podjęte zostaną działania w celu poszerzenia oferty kulturalnej oferowanej przez lokalne instytucje kultury oraz zajęć dla dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych oraz w soboty i niedziele. Celem działań samorządu będzie także kontynuacja rozwoju systemu opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi. Na wszechstronne wsparcie organizacyjne i finansowe samorządu zasługiwać będą także inicjatywy organizacji pozarządowych, osób fizycznych i kościołów prowadzące działalność społeczną i sprzyjające aktywizacji lokalnej. Zrealizowane zostaną także zadania mające na celu zwiększenie poziomu zabezpieczenia przeciwpożarowego. Zapewnione zostanie także wsparcie dla istniejących na terenie gminy obiektów dziedzictwa materialnego wymagających nakładów na ich utrzymanie, a także oraz wzmocnienie użyteczności dla ruchu turystycznego. Działania obejmą także rozwój i poprawę jakości miejsc rekreacji, tak aby mogły one służyć mieszkańcom we wszystkich grupach wiekowych i integrować miejscową społeczność.

CEL STRATEGICZNY 3.**ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM
TURYSTYCZNO-REKREACYJNE**

Niewątpliwym atutem wymagającym wykorzystania są walory przyrodnicze i turystyczne Gminy Czarny Bór. Wskazane w Strategii cele obejmują kierunki działań, których realizacja pozwoli na rozwój istniejących i pojawiających się możliwości oraz zniwelowanie niedoborów w zakresie infrastruktury niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego. Działania podejmowane w ramach rozwoju gminy jako centrum turystyczno-rekreacyjnego będą koncentrować się przede wszystkim na rozwoju oferty i infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej. Obejmą one także rozszerzenie zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury. Przewiduje się dalsze inwestycje w rozbudowę i oznakowanie szlaków turystycznych, w tym pieszych, rowerowych i konnych łączących atrakcje turystyczne zlokalizowane na obszarze gminy i w jej sąsiedztwie. W dalszym ciągu rozwijana będzie oferta sportowa i rekreacyjna, obejmująca różnorodne dyscypliny sportu oraz zapewnione zostanie wsparcie dla klubów i szkółek sportowych. Kierunki działania będą

obejmować także wzmocnienie działań informacyjnych i promocyjnych podejmowanych przez gminę, a także zapewnienie wsparcia dla rozwoju agroturystyki.

CEL STRATEGICZNY 4.

ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Możliwość przeznaczenia terenów pod rozwój gospodarczy, ich efektywna promocja oraz pozyskanie inwestorów może w przyszłości stanowić o rozwoju Gminy. Odpowiednie przygotowanie oferty terenów inwestycyjnych powinno sprawić, że

nowe inwestycje będą siłą napędową gospodarki Gminy i będą przyczyniały się do wzrostu zarówno zasobności samorządu jak i jej mieszkańców. Fundamentalne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i turystycznego będzie miała promocja gminy. Działania podejmowane w tej sferze będą miały istotny wpływ na wzmocnienie szans na trwały rozwój gminy oraz przyciąganie zewnętrznych zasobów. W ramach wspierania rozwoju gospodarczego zaplanowano kreowanie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości – pobudzających aktywność gospodarczą mieszkańców oraz wzmacniających potencjał przedsiębiorstw już istniejących. Priorytetem dla samorządu będzie wspieranie działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności dla młodych osób, pozwalających na ograniczenie ich odpływu do większych ośrodków miejskich oraz kobiet, które jak wynika z diagnozy relatywnie często pozostają poza rynkiem pracy. Istniejąca baza surowcowa zapewni natomiast możliwość rozwoju gospodarczego opartego o potencjał endogeny. Mając na uwadze kształtujące się trendy społeczne samorząd przewiduje także zapewnienie wsparcia dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości.

CEL STRATEGICZNY 1.**ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 1.	Transport i komunikacja		
	Działanie 1.1	Budowa i modernizacja dróg gminnych	A. Opracowanie wykazu sieci dróg i obiektów drogowych, przewidzianych do budowy i modernizacji, uwzględniającego źródła finansowania i ramowy harmonogram realizacji
	Działanie 1.2	Budowa i modernizacja chodników, przystanków i innych obiektów drogowych oraz urządzeń poprawiających bezpieczeństwo uczestników ruchu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	A. Opracowanie wykazu chodników i urządzeń poprawiających bezpieczeństwo drogowie przewidzianych do budowy i modernizacji, uwzględniającego źródła finansowania i ramowy harmonogram realizacji
	Działanie 1.3	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, w tym wymiana na energooszczędne	A. Opracowanie wykazu oświetlenia ulicznego przewidzianego do budowy i modernizacji, uwzględniającego źródła finansowania i ramowy harmonogram realizacji
	Działanie 1.4	Budowa i modernizacja dróg transportu rolnego	
	Działanie 1.5	Opracowanie i realizacja polityki parkingowej	A. Budowa efektywnego systemu parkingów (samochodowych, rowerowych) Park&Ride
	Działanie 1.6	Organizacja sprawnego systemu transportu publicznego	A. Poprawa efektywności transportu publicznego, w tym dostosowanie do potrzeb użytkowników (m.in. uruchomienie linii poprzecznej, skorelowaną z linią Kamienna Góra – Wałbrzych) B. Optymalizacja rozmieszczenia przystanków komunikacji publicznej (zwiększenie liczby i dostosowanie lokalizacji przystanków do potrzeb mieszkańców)
Cel 2.	Ochrona środowiska i gospodarka wodna		
	Działanie 2.1	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	
	Działanie 2.2	Rozwój gospodarki ściekowej, w tym rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej oraz budowa oczyszczalni przydomowych	A. Zapewnienie wsparcia WZWiK w budowie sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Witków i Borówno „Górne”

CEL STRATEGICZNY 1.**ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
			B. Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscowościach, które nie są objęte Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych
	Działanie 2.3	Ochrona i poprawa jakości powietrza	A. Wymiana kotłów CO, montaż pomp ciepła
	Działanie 2.4	Wspieranie przedsięwzięć ograniczających zużycie energii	A. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
	Działanie 2.5	Rozwój i promocja odnawialnych źródeł energii	A. Montaż paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła
	Działanie 2.6	Podejmowanie działań na rzecz gazyfikacji obszarów wiejskich gminy	A. Zapewnienie wsparcia dla PGNiG w celu realizacji budowy sieci gazowej w rejonach nieopłacalnych dla „Spółki Gazowej”
	Działanie 2.7	Rozwój systemu gospodarki odpadami	A. Poprawa skuteczności systemu selektywnej zbiorki odpadów komunalnych B. Kontynuacja likwidacji materiałów zawierających azbest oraz innych odpadów niebezpiecznych C. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci
	Działanie 2.8	Przeciwdziałanie występowaniu i minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk atmosferycznych, w tym retencja wody	A. Realizacja programów małej retencji wodnej B. Realizacja działań służących minimalizacji zagrożeń wynikających z ekstremalnych zjawisk atmosferycznych
	Działanie 2.9	Kontynuacja regulacji rzek i potoków	A. Kontynuacja regulacji rzeki Lesk i potoku Grzędzkiego
	Działanie 2.10	Edukacja proekologiczna	A. Organizacja lekcji i konkursów ekologicznych dla dzieci i młodzieży B. Organizacja Akcji sprzątanie świata
	Działanie 2.11	Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego	A. Rekultywacja/rewitalizacja terenów pokopalnianych B. Ochrona powietrza przed zapyleniem powstającym w wyniku działalności wydobywczej

CEL STRATEGICZNY 1.**ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 3.	Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej		
	Działanie 3.1	Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych pod względem atrakcyjności wyposażenia w różnorodne udogodnienia i przyjaznych wszystkim grupom mieszkańców	A. Stworzenie miejsca odpoczynku i rekreacji w każdej miejscowości gminy lub rozbudowa istniejących z jednoczesnym upiększeniem i ukwieceniem tych miejsc B. Utworzenie centralnego placu zabaw i rekreacji w Czarnym Borze
	Działanie 3.2	Zakładanie i utrzymywanie terenów zieleni oraz zadrzewień	A. Odbudowa drzewostanu w Parku wokół stadionu poprzez nasadzenia drzew, krzewów oraz zamontowanie budek dla ptaków w celu ochronny przed szkodnikami B. Aktywizacja mieszkańców do społecznej akcji tworzenia zielonych zakątków, m.in. w celu ochrony jakości powietrza, np. poprzez wytyczenie terenów i zakup sadzonek drzew oraz krzewów
	Działanie 2.3	Likwidacja barier architektoniczno-urbanistycznych	A. Niwelowanie barier architektonicznych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami
Cel 4.	Łączność i sprawna przestrzeń cyfrowa		
	Działanie 4.1	Współpraca w zakresie zapewnienia powszechnego dostępu do sieci szerokopasmowych	
	Działanie 4.2	Tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu	
	Działanie 4.3	Udział przy tworzeniu i wdrażaniu platform e-usług sektora publicznego	
	Działanie 4.4	Promowanie umiejętności cyfrowych, w tym podnoszenia kwalifikacji mieszkańców i urzędników w zakresie udoskonalania technik informatycznych	A. Upowszechnianie wiedzy informatycznej we wszystkich grupach wiekowych i ograniczanie zjawiska wykluczenia cyfrowego
Cel 5.	Rozwój mieszkalnictwa		

CEL STRATEGICZNY 1.**ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
	Działanie 5.1	Przygotowanie planistyczne i infrastrukturalne terenów pod budownictwo mieszkaniowe	A. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
	Działanie 5.2	Poprawa dostępności do mieszkań komunalnych oraz ich stanu technicznego	A. Budowa mieszkań komunalnych (likwidacja baraków powodziowych)

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 1.	Efektywny system edukacji i wychowania		
	Działanie 1.1	Modernizacja i doposażenie obiektów oświaty i wychowania	A. Modernizacja budynku szkoły, w tym o kolejne klasy tematyczne, podłączenie szerokopasmowego Internetu B. Zagospodarowanie terenu przy szkole podstawowej w Czarnym Borze
	Działanie 1.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerokiego dostępu do wszechstronnej edukacji	
	Działanie 1.3	Zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 5	A. Podjęcie działań w celu utworzenia oddziału żłobkowego B. Dostosowanie godzin pracy przedszkola do potrzeb mieszkańców
	Działanie 1.4	Promowanie osiągnięć naukowych uczniów	A. Stypendia i nagrody dla uczniów za osiągnięcia naukowe
	Działanie 1.5	Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej	
	Działanie 1.6	Kształtowanie bezpieczeństwa i przyjaznej atmosfery w placówkach oświatowych i wychowawczych	

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 2.	Ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego		
	Działanie 2.1	Budowa, modernizacja i doposażenie obiektów ośrodków kultury, bibliotek i świetlic wiejskich	A. Wsparcie działalności Biblioteka+ Centrum Kultury B. Budowa świetlic wiejskich (Borówno)
	Działanie 2.2	Rozwój oferty kulturalnej na potrzeby mieszkańców i turystów	
	Działanie 2.3	Ochrona i opieka nad zabytkami	A. Zapewnienie wsparcia na remonty obiektów zabytkowych B. Remont i udostępnienie dla turystów ruin wieży Piastów Śląskich
	Działanie 2.4	Utrzymanie wizerunku aktywnej gminy poprzez organizację imprez kulturalnych o randze regionalnej i ogólnopolskiej	
Cel 3.	Aktywna integracja społeczna		
	Działanie 3.1	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem	A. Przeciwdziałanie bierności zawodowej osób bezrobotnych B. Monitoring socjalny
	Działanie 3.2	Wsparcie rodzin, osób starszych, niepełnosprawnych i terminalnie chorych	A. Zapewnienie dziennej i całodobowej opieki nad osobami starszymi i chorymi B. Rozwijanie pozarządowego systemu wsparcia i wolontariatu
	Działanie 3.3	Wspieranie działań umożliwiających aktywność i integrację społeczną wszystkich grup społecznych, w tym w szczególności seniorów	A. Utrzymanie na wysokim poziomie oferty dla seniorów poprzez współpracę z klubami seniora, Uniwersytetem III wieku i zespołami folklorystycznymi
Cel 4.	Wzmocnienie potencjału zdrowia mieszkańców		
	Działanie 4.1	Udział i promocja zdrowotnych akcji profilaktycznych	

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
	Działanie 4.2	Rozwój świadczeń zdrowotnych w ośrodkach zdrowia, w tym specjalistycznych	A. Poprawa bazy lokalowej B. Wsparcie w tworzeniu gabinetów specjalistycznych, w tym stomatologicznego w szkole podstawowej
	Działanie 4.3	Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień	
Cel 5.	Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie zagrożeniom		
	Działanie 5.1	Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przeciwpożarowego, w tym ratownictwa	A. Doposażenie jednostek OSP (sprzęt, wyposażenie, tabor)
	Działanie 5.2	Prowadzenie działań prewencyjnych w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i podnoszenia świadomości mieszkańców o zagrożeniach	A. Organizacja spotkań mieszkańców ze służbami mundurowymi
	Działanie 5.3	Poprawa stanu przygotowania gminy i mieszkańców w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej	A. Edukacja dotycząca bezpieczeństwa, w tym organizacja praktycznych kursów udzielania pierwszej pomocy
Cel 6.	Aktywność obywatelska		
	Działanie 6.1	Zapewnienie udziału społecznego w zarządzaniu i podejmowaniu decyzji w sprawach publicznych	A. Wspieranie oddolnych inicjatyw stymulujących budowanie lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i usług społecznych B. Organizacja cyklicznych spotkań władz samorządowych z mieszkańcami oraz przedsiębiorcami C. Organizacja konsultacji społecznych
	Działanie 6.2	Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i klubami sportowymi w zakresie tworzenia polityk publicznych i realizacji zadań publicznych	A. Organizacja cyklicznych spotkań władz samorządowych z liderami organizacji pozarządowych i stowarzyszeń

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
	Działanie 6.3	Zapewnienie wsparcia dla oddolnych inicjatyw mieszkańców	A. Realizacja funduszu sołeckiego

CEL STRATEGICZNY 3**ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNEGO I SPORTOWEGO**

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 1.	Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy		
	Działanie 1.1	Budowa jednolitego systemu informacji turystycznej, w tym o atrakcjach turystycznych, wydarzeniach i imprezach organizowanych na terenie gminy	A. Budowa w centrum Czarnego Boru witacza charakterystycznego dla Gminy na terenach pozyskanych od Urzędu Marszałkowskiego (dawny przebieg drogi wojewódzkiej, teren starego mostu) B. Budowa tablic informacyjnych o atrakcjach w danej okolicy w centralnej części każdej miejscowości
	Działanie 1.2	Rozwój zróżnicowanej, całorocznej oferty turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wszystkich grup wiekowych	A. Promocja oferty aktywnego spędzania czasu na terenie gminy (np. Promocja narkorolkostrady jako atrakcji turystycznej z jednoczesnym poszerzeniem oferty dla osób aktywnie spędzających wolny czas (sztuczne naśnieżanie tras, wypożyczalnie sprzętu sportowego) B. Turystyczno-rekreacyjne zagospodarowanie gminnych zbiorników (podjęcie działań na rzecz pozyskania funduszy w celu uruchomienia Zalewu Grzędy)
	Działanie 1.3	Utrzymanie i rozwój spójnej sieci szlaków turystycznych pieszych, rowerowych i konnych	A. Budowy tras rowerowych łączących zabytki cystersów w Krzeszowie z Zamkiem Książ przy współpracy z sąsiednimi gminami

CEL STRATEGICZNY 3

ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNEGO I SPORTOWEGO

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
			B. Budowa ścieżek singletrack
	Działanie 1.4	Budowa bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy, w tym wspieranie rozwoju agroturystyki	
	Działanie 1.5	Inicjowanie i wspieranie współpracy branży turystycznej i okołoturystycznej	A. Organizacja corocznego gminnego forum turystycznego
	Działanie 1.6	Uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach, wizytacjach i spotkaniach turystycznych	
Cel 2.	Rozwój działalności sportowej		
	Działanie 2.1	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	A. Tworzenie gminnych parków rozrywki i miejsc przeznaczonych do uprawiania sportu B. Rozbudowa bazy sportowej o ściankę wspinaczkową i boksy na deskorolki
	Działanie 2.2	Utrzymanie wizerunku aktywnej gminy poprzez organizację imprez sportowych, w tym o randze regionalnej i ogólnopolskiej	
	Działanie 2.3	Tworzenie warunków do uprawiania sportu	A. Wsparcie działalności klubów sportowych B. Stworzenie sekcji kolarstwa górskiego (wykorzystanie istniejącej infrastruktury)
	Działanie 2.4	Promowanie osiągnięć sportowych dzieci i młodzieży	A. Stypendia i nagrody sportowe

CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
Cel 1.	Promocja lokalnych zasobów gminy		
	Działanie 1.1	Promocja walorów przyrodniczych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych gminy	
	Działanie 1.2	Promocja gminnych organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i lokalnych twórców	
	Działanie 1.3	Promocja lokalnej przedsiębiorczości, rzemiosła, produkcji i gastronomii oraz wspieranie rozwoju produktów lokalnych	
	Działanie 1.4	Promocja lokalnych produktów spożywczych i ekologicznej produkcji rolnej	
	Działanie 1.5	Podnoszenie jakości gminnego portalu internetowego	
	Działanie 1.6	Podjęmowanie działań na rzecz współpracy zewnętrznej, w tym międzynarodowej	
	Działanie 1.7	Współpraca z mediami lokalnymi, regionalnym i krajowymi	
Cel 2.	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości		
	Działanie 2.1	Aktywizacja mieszkańców gminy do podejmowania działalności gospodarczej	A. Promocja postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych B. Stworzenie pakietu korzyści dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność na terenie gminy, w szczególności w zakresie turystyki, agroturystyki, sportu i rekreacji

CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
	Działanie 2.2	Rozwój doradztwa i szkoleń w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej	A. Upowszechnianie wiedzy biznesowej i wspieranie rozwoju kompetencji biznesowych wśród MŚP i osób planujących podjęcie działalności gospodarczej
	Działanie 2.3	Inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych programach pomocowych z UE oraz środkach krajowych	A. Zachęcanie przedsiębiorców do aktywnego poszukiwania wsparcia finansowego w ramach krajowych, regionalnych i lokalnych funduszy mikropożyczkowych i poręczeniowych oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
	Działanie 2.4	Wsparcie dla sieciowania i inicjatyw klastrowych	
Cel 3.	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy		
	Działanie 3.1	Opracowanie i realizacja polityki inwestycyjnej gminy	A. Przygotowanie ofert inwestycyjnych
	Działanie 3.2	Kompleksowe przygotowanie planistyczne i infrastrukturalne terenów inwestycyjnych	A. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego B. Uzbrojenia terenów inwestycyjnych należących do Gminy
	Działanie 3.3	Efektywna promocja terenów inwestycyjnych	A. Promocja gminy jako korzystnego miejsca lokowania inwestycji
	Działanie 3.4	Zapewnienie profesjonalnej i zindywidualizowanej obsługi przedsiębiorców	
	Działanie 3.5	Udział w tworzeniu systemu informacji rynkowej (wystawy, targi)	
Cel 4.	Rozwój produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego		
	Działanie 4.1	Promocja rolnictwa ekologicznego, upraw roślin energetycznych i zdrowej żywności	A. Prowadzenie polityki informacyjnej, promocji i doradztwa w zakresie tworzenia i rozwoju ekologicznych i specjalistycznych gospodarstw rolnych

CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

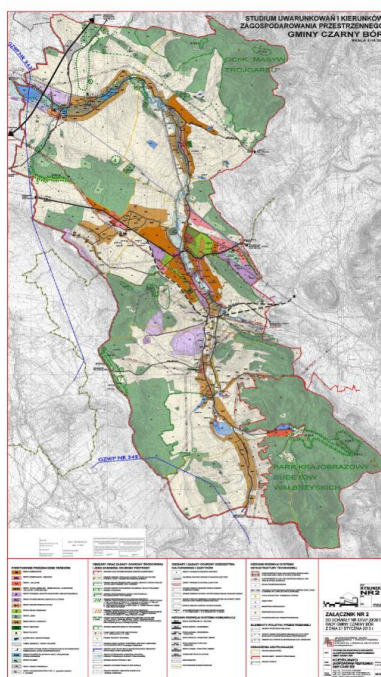
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA/ZADANIA
			B. Promocja wykorzystywania nowoczesnych technologii w rolnictwie
	Działanie 4.2	Wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	
	Działanie 4.3	Promowanie i wspieranie tworzenia struktur sieciowych producentów rolnych	A. Inicjowanie organizowania się rolników w grupy producenckie
	Działanie 4.4	Stworzenie gminnego targowiska umożliwiającego sprzedaż zdrowej żywności i produktów rolnych	
	Działanie 4.5	Rozwój szkoleń i doradztwa rolniczego	
Cel 5.	Zwiększenie zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej		
	Działanie 5.1	Zwiększenie dostępności wysokiej jakości nowoczesnych usług publicznych, w tym zapewnienie powszechnej dostępności e-usług i e-komunikacji	
	Działanie 5.2	Usprawnienie systemu zarządzania gminą w celu przyspieszenia realizacji procesów i procedur administracyjnych	
	Działanie 5.3	Podniesienie jakości obsługi klienta w Urzędzie Gminy oraz w jednostkach organizacyjnych gminy	
	Działanie 5.4	Podniesienie kwalifikacji kadry urzędniczej, w szczególności w zakresie elektronicznej obsługi mieszkańców	

05.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Strategia rozwoju Gminy Czarny Bór i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowią dokumenty, w których wyrażona jest polityka rozwoju gminy w aspekcie społeczno-gospodarczym (strategia) oraz przestrzennym (studium). Dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór określa model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Oba dokumenty są spójne i stanowią podstawę prowadzenia polityki rozwoju przez samorząd Gminy Czarny Bór.

Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Czarny Bór – kierunki zagospodarowania przestrzennego – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór – Uchwała Nr XXVI/120/2013 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 stycznia 2013 r.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie obejmują:

- kształtowanie polityki przestrzennej w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców,
- planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością,
- uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku
- rozwój przestrzenny obszarów mieszkaniowych i aktywności gospodarczej z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zieleni publicznej oraz dogodnego skomunikowania
- ochronę i poprawę stanu podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju
- zachowanie i odtwarzanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych
- racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych
- zachowanie zasobów i zapewnienie wysokiej jakości wód
- ochronę i powiększanie zasobów leśnych
- poprawę stanu powietrza atmosferycznego
- ochronę przed hałasem
- utworzenie sprawnie działającego systemu gospodarki odpadami
- planowanie elementów zielonej infrastruktury z zachowaniem ciągłości na styku z sąsiadującymi gminami
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, a także ochronę i kształtowanie punktów, ciągów i osi widokowych
- ochronę korytarzy ekologicznych i dolin rzecznych przed zabudową i lokalizowaniem infrastruktury
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych
- zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy poprzez rozwiązania zbiorcze lub grupowe
- zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową
- wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych, w tym szerokopasmowych, i systemów łączności bezprzewodowej
- uwzględnienie ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji
- kształtowanie spójnego przestrzennie systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań drogowych, umożliwiającego poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności gminy
- podwyższanie parametrów użytkowych sieci drogowej
- kształtowanie spójnego systemu publicznego transportu zbiorowego
- racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki
- harmonijne kształtowanie krajobrazu kulturowego
- ochronę i odnowę zasobów dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowych
- ochronę oraz poprawę stanu i wykorzystania zespołów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej
- wyłączenie z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowanych do rozwoju szlaków turystycznych
- tworzenie korzystnych warunków dla aktywności gospodarczej i innowacyjnej oraz kumulowania kapitału ludzkiego

06.

SYSTEM REALIZACJI I MONITORINGU STRATEGII

Strategia rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027 określa cele i kierunki działania w dłuższym horyzoncie czasowym. Realizacja celów zawartych w dokumencie stanowi proces ciągły, wymagający monitoringu zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych. Ponadto proces wdrażania *Strategii* powinien być oparty o następujące zasady: wieloszczeblowego i zintegrowanego zarządzania rozwojem, efektywności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej, celowości i efektywności interwencji, partnerstwa i współpracy, ochrony środowiska i transparentności.

System realizacji. Samorząd Gminy Czarny Bór pełni rolę koordynatora i organizatora prac nad realizacją *Strategii*. Organem odpowiedzialnym za realizację *Strategii* jest Wójt Gminy, który będzie wdrażał jej zapisy poprzez nadzór nad realizacją działań i inwestycji, podejmowanie czynności zmierzających do zapewnienia środków finansowych na przyjęte do realizacji kierunki działania oraz nawiązywanie współpracy z partnerami w ich realizacji. *Strategia* będzie wdrażana bezpośrednio przez Urząd Gminy w Czarnym Borze w ramach poszczególnych referatów zgodnie z ich kompetencjami oraz przez jednostki organizacyjne gminy, w tym: Bibliotekę+ Centrum Kultury, Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny oraz Ośrodek Pomocy Społecznej. Bieżąca koordynacja realizacji *Strategii* będzie podlegać Referatowi Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rozwoju Lokalnego. Zadaniem tego wydziału będzie analiza danych dotyczących rozwoju gminy, zapewnienie wsparcia w tworzeniu i realizacji programów strategicznych oraz opracowanie raportów z monitoringu i prezentacja jego wyników. W realizację *Strategii* w sposób pośredni, we współpracy lub poprzez inspirowanie, wspieranie i koordynowanie realizacji przedsięwzięć, zaangażowane będą instytucje publiczne i naukowe, stowarzyszenia, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. Wśród partnerów w realizacji strategii wymienić należy także przede wszystkim: organy administracji szczebla powiatowego, regionalnego i krajowego, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, służbę zdrowia, policję i straż pożarną.

NAZWA	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA KOORDYNACJĘ / REALIZACJĘ	PRODUKT	TERMIN
WDRAŻANIE	Wójt Gminy	Realizacja działań i inwestycji	na bieżąco
MONITORING	Urząd Gminy / Referat Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rozwoju Lokalnego	Raport o stanie gminy	co roku w terminie do 31 maja
OCENA STANU REALIZACJI	Wójt Gminy	Sprawozdanie z realizacji Strategii	co 3 lata
AKTUALIZACJA / ZMIANA	Zespół ds. aktualizacji / zmiany strategii	Projekt aktualizacji / zmiany strategii	na podstawie oceny stanu realizacji

Organem nadzorującym realizację Strategii jest Rada Gminy. Poza funkcją nadzorczą, wyłączną jej kompetencją będzie uchwalanie aktualizacji lub zmian w zapisach *Strategii*. Realizacji *Strategii* służyć będą narzędzia w postaci polityk, strategii i programów, określające szczegółowo sposoby realizacji celów. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty. Realizacja niektórych z tych celów będzie wymagała opracowania nowych polityk, planów lub programów.

Monitoring. Dla efektywnej realizacji zapisów *Strategii* niezbędne jest stworzenie systemu monitoringu realizacji jej ustaleń, który będzie stanowił narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie, alokację środków, okresową ocenę realizacji dokumentu. Proces monitoringu będzie polegał na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach wdrażania określonych celów strategicznych. Umożliwi on kontrolę postępu ich realizacji, weryfikację osiągniętych rezultatów. Ponadto analiza i interpretacja danych pozwolą na dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych i zdiagnozowanych potrzeb. Wójt Gminy, odpowiedzialny za wykonanie ujętych w Strategii celów i kierunków działania, będzie przedkładał Radzie Gminy coroczne *Raport o stanie Gminy*, zawierający podsumowanie działalności w zakresie realizacji *Strategii* w roku poprzedzającym. Ponadto raz na trzy lata będzie on przedkładał Radzie *Sprawozdanie z realizacji Strategii*. Jednostką odpowiedzialną za koordynację monitoringu czyni się *Referat Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rozwoju Lokalnego*. Instrumenty monitoringu, w postaci raportów i sprawozdań, poprzez odpowiednie wskaźniki będą wskazywać stan realizacji *Strategii* i stanowić podstawę do podejmowania ewentualnych działań korygujących. Dobór właściwych wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej i wewnętrznym systemie sprawozdawczości Urzędu Gminy umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii.

Aktualizacja i zmiana. W celu zapewnienia wsparcia merytorycznego oraz uspołecznienia procesu oceny realizacji *Strategii* Wójt Gminy powoła Zespół ds. aktualizacji/ zmiany Strategii. We współpracy z nim będzie identyfikował potrzeby zmian zapisów *Strategii*. Podstawą ewentualnych zmian będą wyniki Sprawozdań z realizacji Strategii oraz wnioski poszczególnych referatów realizujących kierunki działania. Propozycja aktualizacji lub zmiany *Strategii* przedstawiana będzie Radzie Gminy w formie Projektu aktualizacji / zmiany *Strategii*.

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY CZARNY BÓR

CEL STRATEGICZNY 1.

ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY
WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA

TERMIN REALIZACJI	2021-2027
JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA I ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	Referat Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rozwoju Lokalnego
PARTNERZY W REALIZACJI	→ Jednostki organizacyjne szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego → Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu → Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA
NARZĘDZIA REALIZACJI	– Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla gminy Czarny Bór z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej – Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032 – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór – Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze pomocowe krajowe i europejskie / kapitał inwestycyjny przedsiębiorców / środki publiczne / inne
OCZEKIWANE REZULTATY	→ wzrost jakości życia mieszkańców → poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej → rozwój obszarów wiejskich gminy → poprawa stanu środowiska naturalnego → wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii → zmniejszenie liczby wypadków drogowych → wzrost atrakcyjności osiedleńczej gminy → poprawa estetyki gminy
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE	– korzystający z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności [%] – korzystający z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności [%] – udział odpadów segregowanych w stosunku do całości odpadów komunalnych [%] – liczba zlikwidowanych palenisk węglowych [szt.] – liczba oprav oświetlenia ulicznego [szt.], w tym LED [%] – długość dróg rowerowych [km] – długość uregulowanych cieków wodnych [km]

CEL STRATEGICZNY 2.**ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH**

TERMIN REALIZACJI	2021-2027
JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA I ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	Referat Organizacyjny i Spraw Społecznych
PARTNERZY W REALIZACJI	→ Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze → Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze → Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze → Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia → Jednostki organizacyjne szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, w tym Powiatowy Urząd Pracy → Państwowa Straż Pożarna, OSP → Służba zdrowia → Policja
NARZĘDZIA REALIZACJI	– Gminna Ewidencja Zabytków – Gminny Program Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy Czarny Bór – Gminny program wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór – Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór – Roczny Program Współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór – Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze pomocowe krajowe i europejskie / Kapitał inwestycyjny przedsiębiorców / Środki publiczne / inne
OCZEKIWANE REZULTATY	→ rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców → lepsza dostępność oraz jakość usług edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej → wzrost bezpieczeństwa na terenie gminy → poprawa jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami → reintegracja społeczna → wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE	– udział dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową [%] – udział dzieci w wieku przedszkolnym objętych wychowaniem przedszkolnym [%] – liczba beneficjentów pomocy społecznej [os.] – liczba inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe [szt.] – liczba projektów zrealizowanych w ramach budżetu obywatelskiego [szt.] – kwota budżetu obywatelskiego [zł]

CEL STRATEGICZNY 3.**ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNE**

TERMIN REALIZACJI	2021-2027
JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA I ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	Referat Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rozwoju Lokalnego
PARTNERZY W REALIZACJI	→ Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze → Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia → Jednostki organizacyjne szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego
NARZĘDZIA REALIZACJI	– Strategia promocji Gminy Czarny Bór – Strategia rozwoju sportu i turystyki – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór – Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze pomocowe krajowe i europejskie / Kapitał inwestycyjny przedsiębiorców / Środki publiczne / inne
OCZEKIWANE REZULTATY	→ zwiększenie rozpoznawalności gminy → poprawa atrakcyjności turystycznej → rozwój oferty i infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej → powstanie nowoczesnych gospodarstw agroturystycznych → zapewnienie miejsc pracy w turystyce
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE	– liczba miejsc noclegowych [msc.] – liczba lokali gastronomicznych [szt.] – liczba turystów zagranicznych odwiedzających gminę [os.] – liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym [szt.] – liczba imprez sportowych i rekreacyjnych zorganizowanych na terenie gminy [szt.] – liczba boisk do piłki nożnej na terenie gminy [ob.] – długość szlaków turystycznych, w tym pieszych, rowerowych i konnych [km]

CEL STRATEGICZNY 4.**ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

TERMIN REALIZACJI	2021-2027
JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA I ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	Referat Organizacyjny i Spraw Społecznych
PARTNERZY W REALIZACJI	→ Podmioty gospodarcze → Instytucje otoczenia biznesu → Jednostki organizacyjne szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego
NARZĘDZIA REALIZACJI	– Strategia promocji Gminy Czarny Bór – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór – Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego – Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze pomocowe krajowe i europejskie / Kapitał inwestycyjny przedsiębiorców / Środki publiczne / inne
OCZEKIWANE REZULTATY	→ zwiększenie rozpoznawalności gminy → rozwój istniejących oraz powstanie nowych przedsiębiorstw, w tym w szczególności z branży turystycznej → aktywne wsparcie funkcjonujących i zakładających działalność przedsiębiorców → wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy → powstanie nowych miejsc pracy → zmniejszenie liczby osób bezrobotnych → powstanie nowoczesnych gospodarstw rolnych → rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców → wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców → zmniejszenie zjawiska wykluczenia cyfrowego
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE	– udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych [mln zł] – dochody własne gminy [mln zł] – liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.] – liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności [os.] – liczba przedsiębiorstw działających w sektorze turystyki [podm. gosp.] – liczba gospodarstw agroturystycznych [ob.]

07.

RAMY FINANSOWE

Wdrażanie *Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027* stanowi obszar wielostronnej współpracy samorządu gminy, administracji publicznej, podmiotów gospodarczych, instytucji oraz mieszkańców, co przekłada się na szerokie spektrum możliwych źródeł finansowania jej realizacji. Podstawowe źródła finansowania realizacji *Strategii* stanowić będą środki własne gminy. Szansą dla pełnej realizacji zadań wyznaczonych przez *Strategię* są także zewnętrzne źródła finansowania, w tym pochodzące z ponadlokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich instytucji, programów, funduszy i instrumentów finansowych:

- krajowe fundusze celowe: Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- fundusze: Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz inne źródła finansujące projekty naukowo-badawcze i wdrożeniowe, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz inne źródła finansujące projekty w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji,
- fundusze poręczeniowe i pożyczkowe dla MŚP – instrument mający na celu zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania,
- fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – obejmujący finansowanie działań zmierzających do zmniejszenia różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami UE, Europejski Fundusz Społeczny – finansujący działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich;
- fundusz Spójności – instrument polityki spójności zapewniający finansowanie projektów w dziedzinie środowiska naturalnego oraz sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu.

Istotny czynnik decydujący o pełnym osiągnięciu zakładanych celów rozwojowych stanowić będzie aktywność władz gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. działań i projektów. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych niezbędnych do wsparcia finansowego *Strategii* wymaga stałego ich monitorowania i aktywnego uczestnictwa w ich pozyskiwaniu oraz odpowiedniego przygotowania pracowników w zakresie opracowywania wniosków aplikacyjnych. Zadanie realizowane będzie przy pomocy pracowników własnych Urzędu Gminy.

08.

SPÓJNOŚĆ OPRACOWANIA Z DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM O RANDZE KRAJOWEJ, REGIONALNEJ I PONADLOKALNEJ

Spójność dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027* z dokumentami o charakterze strategicznym o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, ma istotne znaczenie, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem. W ramach analizy zbieżności celów analizie poddane zostały następujące dokumenty:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku** – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 roku, dokument obejmujący plan gospodarczy dla Polski do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku,
- **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030** – przyjęta uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 roku, wiodący dokument strategiczny województwa dolnośląskiego,
- **Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 roku** – dokument strategiczny określający kluczowe priorytety i cele strategiczne Aglomeracji Wałbrzyskiej do 2030 roku,
- **Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwana „Strategia Rozwoju Sudety 2030”** – stanowiąca narzędzie pomagające w kształtowaniu polityki rozwoju społeczno-gospodarczego południa i zachodu województwa dolnośląskiego.

Cele strategiczne i priorytetowe *Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027* są spójne z podstawowymi dokumentami strategicznymi zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jaki i ponadlokalnym.

CELE STRATEGICZNE	SOR	SRWD 2030	SRAW 2030	SUDET 2030
CEL STRATEGICZNY 1. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA	✓	✓	✓	✓
CEL STRATEGICZNY 2. ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH	✓	✓	✓	✓
CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNE		✓	✓	✓
CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	✓	✓	✓	✓

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 obszar gminy Czarny Bór zaliczony został do Obszaru interwencji – Obszar Funkcjonalny Wałbrzyski. W macierzy kierunków interwencji wskazane zostały cele operacyjne identyfikowane jako priorytetowe dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych – skala od 1 (najistotniejszy) do 8. Brak (lub niska ranga) zaznaczenia danego celu strategicznego, nie oznacza braku możliwości jego realizacji w danym obszarze integracji – jest to rekomendacja, które z celów powinny być realizowane w pierwszej kolejności, a które w następnej, w ramach posiadanych środków.

LP.	CEL STRATEGICZNY	PRIORYTETY (CELE OPERACYJNE)	OBSZARY INTERWENCJI OBSZAR FUNKCJONALNY WAŁBRZYSKI
1.	EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE GOSPODARCZEGO POTENCJAŁU REGIONU	1.1 Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu 1.4 Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich	2 3 4
2.	ZWIĘKSZENIE JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych	7
3.	WZMOCNIENIE REGIONALNEGO KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO	3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich 3.2 Wzrost społecznej integracji 3.3 Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy	

LP.	CEL STRATEGICZNY	PRIORYTETY (CELE OPERACYJNE)	OBSZARY INTERWENCJI OBSZAR FUNKCJONALNY WAŁBRZYSKI
		3.4 Poprawa efektywności kształcenia 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych	
4.	ODPOWIEDZIALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW I OCHRONA WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	4.1 Poprawa stanu środowiska 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska 4.3 Ochrona przed klęskami żywiołowymi 4.4 Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego 4.6 Rozwój gospodarki cyrkularnej	5 6
5.	WZMOCNIENIE PRZESTRZENNEJ SPÓJNOŚCI REGIONU	5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej 5.2 Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych 5.3 Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej	1 8

1 - ranga celów operacyjnych

Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2021-2027:

- Tomasz Kosek – Radny Rady Gminy Czarny Bór – przewodniczący,
- Wiesława Wilk – Radna Rady Gminy Czarny Bór – zastępca przewodniczącego,
- Dorota Kaziuk – Radna Rady Gminy Czarny Bór – członek,
- Monika Romanik – Radna Rady Gminy Czarny Bór – członek,
- Ewa Czaplicka – Prezes Stowarzyszenia Atrakcyjni – członek,
- Krystyna Stawiarska – Radna Rady Gminy Czarny Bór – członek,
- Katarzyna Bernaś – Dyrektor Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze – członek,
- Krystyna Koralewska – Wicedyrektor Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Czarnym Borze – członek,
- Stanisław Pogwizd – Radny Rady Gminy Czarny Bór – członek,
- Kazimierz Mrówka – Prezes Klubu Sportowego Ludowe Zespoły Sportowe Iskra Witków – członek,
- Ryszard Pita – Proboszcz Parafii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Czarnym Borze – członek.

Opracowanie:

dr Jerzy Tutaj

mgr inż. Karolina Drewnicka

Uzasadnienie

W 2012 r. w ramach projektu „Partnerstwo wokół Trójgarbu” powstał dokument pn. „Strategia Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2012-2020”. W związku z tym, że w 2020 r. dokument ten przestaje obowiązywać koniecznym stało się opracowanie koncepcji, która będzie odpowiadać na nowe procesy społeczno-gospodarcze oraz określać kierunki rozwoju Gminy w nowej unijnej perspektywie finansowanej na lata 2020-2027. Dokument został opracowywany przez specjalnie powołany do tego celu zespół składający się z kierowników jednostek gminnych instytucji, radnych gminy, przedstawicieli gminnych organizacji pozarządowych i klubów sportowych oraz duchowieństwa. Do prac nad Strategią Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027 wykorzystano także ankiety, które przeprowadzono wśród mieszkańców Gminy Czarny Bór. Strategia Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027 została poddana konsultacjom społecznym.

Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie uchwały uważa się za zasadne.

Wójt Gminy Czarny Bór

Adam Górecki

Dokument podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym

Podpis: Signature-1714920873

Imię: Marzena

Nazwisko: Łatka

Instytucja:

Miejscowość:

Województwo:

Kraj: PL

Data podpisu: 29 września 2020 r.

Zakres podpisu: Cały dokument